

ABONAMENTUL:

Pe un an. Lei 60.

Pe jumătate an. „ 30.

Abonamentul se plătește anticipativ.

Abonații sunt rugați să ne trimită adresa lor precisă și să ne comunice orice schimbări de adresă ulterioare.

Cei ce ne trimit manuscrite pentru publicare, sunt rugați să le scrie cât se poate de citeț și numai pe o față a hârtiei.

Manuscrisele nu se mai înapoiază.

Anunțuri și reclame se primesc după învoială.

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

Continuăm.

Când să-și înceapă al treilea an al existenței sale această revistă, care a luat ființă din necesitatea simțită de a ne lămuri asupra problemelor curente ale profesiunii noastre dăscălești și din dorința de a contribui cu rezultatele modestelor noastre cercetări la îmbogățirea materialului din care se va forma pedagogia românească, ajunseserăm într'un moment dat, la o răspântie, de unde a trebuit să ne punem problema: Mai puteam continua? Cauze și împrejurări favorabile zădărnicii lucrurilor bune sunt totdeauna servite de unii oameni cu deosebită plăcere.

Nu aflăm a fi în interesul nici al revistei și nici al colaboratorilor și cititorilor ei să se analizeze aceste cauze și împrejurări. Din potrivă, rugăm pe toți cei ce se interesează de școala și învățământul românesc, să uite tot ce ne poate desbina și să se călăuzească în actele lor numai de interese, care se pot apropia spre o colaborare rodnică pentru binele Neamului și al Patriei noastre.

Revista „Școala Vremii” va continua să trăiască, grație simosului și desinteresatului concurs, pe care actualul subrevizor al învățământului primar, D-l Sava Barbatescu, a înțeles să-ldea în pățătorilor din orașul și județul Arad, prin faptul, că trecând peste unele dificultăți de ordin personal, ivite între membri fondatori ai revistei, s'a hotărit, nu numai să stăruie pentru continuarea revistei, ci i-a obținut dela comitetul școlar județan,

un ajutor material de 40.000 lei prin care a făcut posibil reducerea abonamentului în mod considerabil.

Este datorită tuturor membrilor corpului didactic primar să primească după cuviință, acest gest al șefului învățământului primar din județul nostru și grupați cu toții în jurul D. Sale, să lucreze pentru realizarea idealului, pe care-l urmărește „Școala Vremii”.

Apelăm și la ceilalți colaboratori și susținători ai revistei noastre, rugându-i să ne învrednicească și în viitor de binevoitorul sprijin și interes, cu cari ne-au onorat și până acum.

În fine, apelăm și la tânăra generație de învățători și învățătoare, punându-le la dispoziție coloanele revistei noastre, spre a-și încerca puterile lor de creațiune, ce le pot avea în domeniul pedagogiei practice sau teoretice.

Urmărim, prin aceasta reluarea și păstrarea legăturilor sufletești ce le-am avut cu dâșii.

Să muncim cu toții și Dumnezeu ne va ajuta!

T. MARIS

PEDAGOGICE — CULTURALE

Increderea în sine și descurajarea.

Există o ierarhizare a sentimentelor, ce influențează direct asupra actelor voinții. De această ierarhizare e condiționat interesul la copil. Și interesul e un factor însemnat, singurul care poate stimula atenția degajând-o de neplăcerile obosealii.

Sentimentul încrederii în sine, care presupune o estimare conștientă a forțelor intelectuale, se ierarhizează pe cea mai înaltă treaptă. O idee se materializează în fapt numai la impulsul unui sentiment. Și mai cu seamă sentimentul de încredere în sine, care invită voința să execute acte din proprie inițiativă, trebuie cultivat la copil.

E lucru constatat că impresia unei descurajeri joacă rolul de nenorocită inhibiție asupra spontaneității copilului. Descurajerile sunt tot atâtea ruini, în cari i se dezolează sufletul. Adăugăm; o descurajare nu poate fi combătută decât prin repetate succese. Și nu de puține ori, cu greu se poate reface, pentru a ieși din aceste prăpăstii sufletești. Greșala învățătorului de a descuraja copilul cu întrebări prea grele, e cu atât mai condamnată, cu cât avem de a face cu unele firi timide, sensitive. O timiditate excesivă corespunde totdeauna cu o denaturare, dacă nu devalorizare a forțelor sufletești. Sentimentul neputinței alimentat mereu în școală, de cuvintele învățătorului: slab, prost, foarte rău, rău judeci, nu înțelegi nimic, e cel mai grav paralizant al activismului. S'ar putea obiecta că aceste cuvinte apostrofante, ar avea magia să aprindă flacăra unei ambiții, ca reacțiune la această degradare. Întreb: ce sentimente vor mai răsări din jena și blamul, care atrage asupra respectivului chestionat și catalogat ca prost, ochii clasei întregi? Rămâne ceva greu de precizat. E destul ca să-și piardă copilul simpatia față de învățător, ca să terminăm cu autoritatea morală, așa de importantă pentru un educador. Dar e singurul lucru, iubirea elevilor față de învățător, cu care acesta le polarizează atenția, antrenându-i plăcut și progresiv pentru a învinge noi piedici.

Nu mai puțin iertate sunt epitetele de prost, bou, etc. sau descalificativele de slab rău etc. și din alte motive. S'a întâmplat, când eram în școala primară, un incident regretabil. Învățătorul x, rău dispus, lichidând cu câteva momente înainte nu diferend în familie, a făcut pe un copil, bou, măgar, vițel fiindcă elevul ampresat n'a putut să-l răspundă automat la o întrebare. În timpul recreației, copilul a ajuns de tot hazul, fiind strigat din toate părțile: „Mă, ăla, d-nul bou“, etc. Consecințele au fost și mai regretabile. Copilul a plâns și cu inima sdrobită a lipsit și o săptămână întreagă dela școală.

De altcum, încurajarea în sens de emulație nici nu e posibilă decât respectând puterile fiecăruia. O emulație stângace, distruge moralmente o clasă. E dela sine înțeles, că o întrebare grea, adresată unui elev slab, îl descurajează. Și dacă ar fi numai atât; elevii cei mai buni râd de acești deficienți. Trebuie să fie forte, să aibă și voință acel individ slab, ca să încerce o spărtură de ieșire din această sugestie de neputință. E ca și când am forța un individ debil, să ducă greutăți prea mari pentru constituția lui fizică deodată. Că va ajunge treptat prin exercițiu și antrenament să le supoarte, e un avânt mai mult, să spunem că numai progresivitatea lentă, evoluția înceată și firească, asigură bune rezultate.

Descurajarea, desarticulează voința și pustiește sufletul. O școală în care educatorul accentuează deosebirea dintre cei bine dotați și dintre cei slabi, cu cuvinte de laudă pentru primii și cuvinte de blam pentru cei din urmă, e o școală ce lucrează distructiv. Laudele adresate celor ce le merită, în loc să tragă atenția celorlalți și să le deslănțue o energie sufletească, să le insuflă îndemn de înverșunată emulație, sunt tot atâtea lovituri de grație, ce întronează inerția în spiritele deschilibrate. Încetul cu încetul încep să se convingă cei slabi, că sunt inferior înzestrați de la natură, și în consecință eforturile lor, vor fi din nou ridiculizate neputând ieși din imposibilitatea naturală, să întrecă pe cei bine dotați. Nimic mai dăunător învățământului, decât această convingere de inferioritate, care e moartea sufletelor. Un individ este atât cât se estimează, zice Rabelais. Ce să mai așteptăm atunci dela un copil, cucerit de sugestia nimicitoare a inferiorității sale?

Cu aceste observații, putem stimula afirmația că o emulație între elevi de forțe intelectuale contraste, sau prea deosebite

e fatală unei clase. Învățătorul nu trebuie să încurajeze această luptă care sfârșește dezastruos cu înfrângerea celor mai puțin dotați. Numai o cunoaștere timpurie a puterilor fiecăruia, ne dă posibilitatea, de a ne ajusta metoda, conform atitudinii diverselor tipuri psihologice și a încuviință o emulație, în tot cazul, nu între forțe disparate ca intelect. Pentru a ne sustrage greșelii de a ne ști artiști iremediabilei înăruiri de suflete prin nimicirea resorturilor de voință, prin impunerea unui efort incompatibil cu forțele elevului, ne vom strădui de a renunța la satisfacția nivelimentului intelectual, pe care-l vizează o emulație nesăbuită. La predarea unei lecții, întrebările care cer un efort mental mai accentuat, le vom pune totdeauna, elevilor bine dotați. Acest dozaj este atât de necesar pentru armonia și colaborarea tuturor forțelor la înțelegerea lecțiilor, încât la cea mai mică deviere simțim efecte, ce lasă, de dorit. Și dacă continuăm cu același defectuos metod, încurând, ajungem la acea tristă specializare; proști, măgari, etc. deoparte și inteligenți, de altă parte. De o parte, ineptie de alta încrezuți, cari râd de cei mai slabi. Altceva când dozăm întrebările după puterile fiecăruia. Orice lecție devine interesantă, plăcută, și lasă o reconformare, o înviorare asupra întregii clase. Răspunzând fiecare bine la o întrebare proprie gradului de inteligență pe care-l are, respectăm pe deoparte activismul; iar pe de altă nivelăm deosebiriile dintre inteligenți, mediocrii și slabi, deosebiri zice, atât de dăunătoare, cari paralizează emulația în școală, prin faptul că cei slabi cad în prea mare inferioritate față de cei inteligenți.

Tudor Gheorghe.

Înv.

Covăsintzi Arad.

DESPRE ȘCOALA ACTIVĂ. „Școala care ne trebuie».

Dacă privim prezentul vedem o goană nebună, după ceva nou. Ce nu e nou, nu e la modă, nu e bun. Acelaș lucru se întâmplă și în pedagogie. Așa e și cu școala activă

Tocmai pentru aceasta, pedagogii noștri autorizați și de greutate și-au dat seama și toată atenția lor este de a ne îndruma către ținta adevărată.

Se obișnuiește să se facă deosebire între școala de carte și cea activă — lucru — ce în practică nu se poate; fiindcă trecerea dela școala de carte la cea activă s'a făcut prin evoluție lentă, iar nu prin revoluție pedagogică. Iată fazele principale prin cari a trecut școala cărții la șc. activă.

Școala cărții se adresează numai unei lature din sufletul omului, inteligența. E destul s'o cultivăm pe ea, zic unii. Acesta este principiul fundamental al școalei de carte. Adevărul însă este altul. Pe lângă inteligență omul mai are sentiment și voință și anumite vârste în dezvoltarea sa. Pe acestea, școala de carte le neglijează. Ea tratează copilul, ca pe un adult, căruia-i lipesc cunoștințele. „Respectă vârsta copilului“ zice Rousseau, căci după cum din sămânță răsare planta, tot așa din copil se dezvoltă omul. Potrivit naturii sale, a vieții sociale și-a treptelor succesive din dezvoltare, trebuie să se facă alegerea materialului de învățământ și-a metodei.

Incontradictoriu, cu școala cărții, închisă între patru pereți, se ridică „Școala în aer liber“, „Deschideți cartea naturii“ zice Rousseau și aci învățați să citiți, etc.; după cum întreaga omenire, în decursul veacurilor, în ea a citit.

Tot așa „Școala libertății absolute“ încercată de Tolstoi la Iasnaia-Poliana, are pretenția că poate înlocui școala de carte. Principiul ei este „libertatea“, bazată pe bunătatea naturii omului. Civilizația n'are sens, ea fiind o perversiune a ceea ce a fost dela natură. Aceasta este influența lui Rousseau, idee despre bunătatea primitivă a omului.

Acest tip de școală declară ruperea trecutului cu prezentul. Alt tip de școală este: „Școala muncii“ și „Școala cetățenească“ cari se cuprind în „școala vieții“, înfățișându-le sub un aspect

nou: „Pregătirea în viață și pentru viață”. După care omul va deveni folositor sieși și societății. Aci lucrul manual este totul în jurul căruia se învârtesc toate. Reprezentanții acestor tipuri de școale sunt: Kerschensteiner și Pabst în Germania. Iohn Dewey în America; iar la noi S. Mehedinți. Munca cu mâna e munca cu creierul. Prin natura sa copilul este activ, tinde în orice moment să creeze, să se afirme.

Această tendință se găsește numai în munca productivă. Alt tip de școală, reforma cea mai cuprinzătoare, de care se apropie Lay, este *școala activă*. Ea nu se deosebește de școala veche, decât ca metodă, pentru că materia de învățământ suferă slabe modificări, rămânând în esență aceeași. La baza ei stă ideea de activitate a întregii ființe omenești; dezvoltarea armonică a ființei omenești. Activitatea se afirmă ca principiu general pentru formarea omului. În școala muncii, activitatea (munca) este disciplină de învățământ; pe câtă vreme în școala activă este metodă. Școala trebuie să se nască organic din viața copilului și organic să crească în viața de mai târziu. Activitatea să fie spontană și nu silită. Veșnic activă, iar nu pasivă. Aceasta este adevărata *școală activă*.

În mișcarea pedagogică a prezentului este foarte anevoioasă obținerea unei orientări unice. Câți pedagogi atâtea concepții. Câte țări atâtea sisteme.

Pare-mi-se, cred eu, că în Germania a fost mișcarea cea mai puternică. Din această frământare s'a dat naștere la mai multe concepții, cu privire la școala activă. Caracterul fiecăruia va fi hotărât prin accentuarea unei laturi din activitatea integrală a omului. Una accentuează activitatea musculară; arătată prin lucrul manual, — care — ca disciplină de sine stătătoare în școală, are slabă legătură cu celalalt material de învățământ. Închide pe om în realitatea practică. Tăgăduiește orice viață superioară sufletească, orice efortare spontană de a se manifesta într'un domeniu strein realității practice. Aceasta este concepția materialistă, având ca principiu, exteriorizarea. Alta accentuează, raportul dintre idee și faptă, dintre conștiință și realizarea practică, cerând punerea în activitate atât a corpului, cât și a sufletului, având ca principii, perceperea, prelucrarea și exteriorizarea. Aceasta este concepția intelectual-materialistă, care este mai acceptabilă ca prima. Și în fine, alta, care le leagă într'un tot organic de sine stătător. Aci, lucrul manual nu mai e considerat

ca disciplină, pentru că, munca devine metodă, metodă pentru întreg sistemul de învățământ și educație. Scopul este a forma oameni, cu caracter moral-religios.

Principiile acestei școli active integrale sunt: Principiul activității proprii; principiul activității practice; principiul intuiției și principiul educației naturale. Ele sunt atotcuprinzătoare, fiind, la desăvârșirea minții omenești.

Activitatea proprie se afirmă dacă primirea, nu întrece creșterea. Dacă prepară pe copil pentru a asimila și a produce, făcând din el totodată un gânditor și un lucrător, o ființă inteligentă și activă. Pentru aceasta învățătorul, va căuta întotdeauna, ca orice va prezenta elevilor, să corespundă puterii și interesului lor, - astfel - ca activitatea ce desfășoară să aibă caracter spontaneității, prin efortul spontan.

Activitatea practică obișnuiește pe copil cu munca ușoară și plăcută la început, pregătindu-l să săvârșească lucrări din ce în ce mai grele, cu aceeași îndemânare și mai târziu. Ea este un mijloc de cunoaștere a individualității; un izvor de virtuți morale și sociale. Ea pregătește actul voluntar și întărește voința prin elementul executiv. Ne folosim de ea, ca mijloc pentru dezvoltarea vieții sufletești și-o admitem atâta timp, cât păstrează echilibrul între lumea externă și fapta materială și între lumea internă.

Forme de activitate practică avem: Grădina școlară, atelierul și laboratorul școlar; formarea gustului de cetit; serbările și șezătorile școlare.

Ca să răspundă menirii sale și cerințelor timpului actual, învățătorul trebuie să pună în practică cu adevărat, *principiul intuiției*. Acest principiu se cultivă prin activitatea practică, desene, instrumente, planșete colorate, sunete, voci, pipăit, modelaj, cartonaj, etc. Intuirea să se facă în mijlocul naturei, scoțându-se la evidență frumusețile ei. Să se pornească dela simplu la complex. Învățătorul, prin întrebări meșteșugite, trebuie să țină neîncetat spiritul treaz al elevilor, făcând astfel ca învățământul să fie interesant și activ. Este deci necesar să avem și muzeu școlar, tablouri istorice, religioase, hărți, icoane, corpuri geometrice, ș.a.

Educația naturală în școala activă integrală, o face învățătorul, dacă cunoaște legile de dezvoltare ale vieții psihice ale copilului și dacă dezvoltă în fiecare tot ceea ce el are specific și în gradul cel mai înalt.

În caz contrariu, omoară, orice spirit de inițiativă și activitate, ce ar dori să și-o manifeste copilul; cu un cuvânt, li distruge personalitatea.

Metoda activă integrală cere, ca învățătorul să renunțe la plăcerea de a exoune lecția, ori de câte ori, elevii sunt în stare să facă ei această expunere.

Aci, se întrebuințează forma interogativă, unde învățătorul trebuie să stăpânească tehnica întrebărilor, posedând cu adevărat, această artă.

Învățătorul, șc. active integrale, este un cercetător în mod continuu, al sufletelor copiilor și veșnic preocupat, de a găsi, mijloacele cele mai potrivite, spre a-i pregăti și forma integral (dezvoltarea armonică dintre corp și suflet) dându-i cunoștințe generale despre natură, om și Dumnezeu.

Const. P. David

insitutor.

șc. de aplicație

șc. normală de băieți Arad.

Cum se face instrucția în spiritul școalei active.

În timpul mai nou în domeniul pedagogiei, au luat naștere multe de curente pedagogice, care au luptat și luptă și astăzi contra vechiului sistem de educație, care încă nu a ieșit cu desăvârșire din școala de astăzi.

Între cele mai importante curente se numără: „școala în aer liber, școala muncii, școala libertății, școalele cetățenești și în fine socotit de mulți ca cel mai important curent anume: școala activă, care în ultimul timp a câștigat cei mai mulți partizani atât în țara noastră, cât și în celelalte țări.

„Școala activă înseamnă dobândirea prin activitate proprie a bunurilor educative de către școlarul însuși, sub conducerea învățătorului;” sau cum spune D-l I. Nisipeanu într'un articol din revista „Școala Vremii”: „Elevii să și câștige singuri știința prin: o metodă activă de proprie cercetare să și cucerească deci știința, s'o elaboreze chiar ei, sub conducerea abilită a profesorului, nu s'o primească elaborată gata și formulată gata de acesta”.

Față de școală veche care avea ca scop: cât mai multe cunoștințe și cât mai mult material fără a ține seamă de dezvoltarea psihologică a copilului, școala activă se poate socoti mult mai superioară, căci respectă „ființa copilului care este orientată spre proprie activitate, atât fizică, manuală, cât și psihică sufletească.” Principiul de învățământ în școala activă este mai multă activitate din partea copiilor, atât intelectuală cât și fizică manuală. Și acum să revenim la subiectul nostru: a instrui înseamnă a da cunoștințe, și cu instrucțiunea se ocupă acea știință a pedagogiei, care mai poartă numele și de didactică, acesta fiind un termen luat din limba grecească *didasko* (didasco) care înseamnă ceea ce trebuie să se învețe. Termenul didactică datează de prin secolul al XVII-lea, când a fost introdus de un mare pedagog Ceh Ioan Amos Comenius, care a scris o carte intitulată: „*Didactica Magna sive amnes omnia docendi artificium*” sau mijlocul de a învăța pe toți toate.

O lucrare mai dezvoltată asupra acestui subiect, ar însemna să studiem metodică fiecărui obiect în parte după principiile școlii active; cum în cazul de față nu se poate face așa, mă voiu restrânge la aceia ca să arăt în mod trecător cum pot da cunoștințele în spiritul școlii active la elevii de curs primar.

Învățătorul să înlăture vorbăriile prea lungi, căci după cum zice Disterweg: „Marea artă a educatorului nu este de a vorbi ci de a face să vorbească.” Deci orice cunoștință elevul să o primească „prin proprie activitate, prin proprie cugetare, prin propriu efort pe care o va conduce învățătorul în cel mai bine ales metod. Metoda socratică sau întrebătoare a rămas de mare folos în școala activă. Prin ajutorul întrebărilor învățătorul conduce elevul ca el singur să caute și să găsească adevărurile, sau cunoștințele ce voim să-i dăm. O cunoștință atunci e temeinică când a aflat-o singur sau și de i-a dat-o învățătorul, să-l facă să creadă că el a găsit-o. Deaceia se cere mare meșteșug din partea învățătorului în a pune întrebările.

Lecții după metoda activă se pot face la toate obiectele învățământului, dar mai cu seamă la: Inv. intuitiv, la șt. fizice, la geografie, la aritmetică și geometrie și la desenul manual.

a) La Intuiție. Copilul fiind o fire senzorială va trebui pus în fața obiectului pentru a-l plămădui și făcând uz de toate simțurile, să câștige ideile și cunoștințele pe care

mai ușoară și mai plăcută firei lui, în mod precis și durabil. Natura să fie cartea de intuiție a copilului și aceasta o putem face ducându-ne cu copiii în mijlocul naturei, sau aducând natura la noi, când se poate. Lecțiile de intuiție ca: grădina de pomi, de legume, mărul, părul, prunul, etc., trebuiesc făcute în grădină la fața locului. Chiar dacă s'ar putea aduce în clasă tablouri sau plante, are mai mult farmec o lecție făcută în natură în fața plantei sau animalului ce vom să intuim. „Cea mai bună lecție de intuiție este acela care se face la fața locului privind și observând subiectul ce avem de intuit; iar cea mai rea lecție de intuiție este aceea ce se predă după carte.“ În loc de a ridică viața vre unui pomișor tăindu-l pentru a-l aduce în clasă să-l intuim, cât de frumos va fi dacă elevii vor fi puși să pună pomi în grădină și să-i îngrijească căci observând cu de-amănuntul o plantă dela semănare și îngrijind-o până la maturitate, va fi pentru copil cea mai bună lecție de intuiție. Observând și îngrijind plantele îl vom deprinde pe copii cu răbdarea, cu interesul de a observa ființele și lucrurile din jurul său, învățând să prețuiească și să iubească natura cu toate farmecile și frumusețile ei. Învățătorul va alege din programa analitică lecțiile de intuiție și-și va întocmi un program despre felul cum le va ține ca astfel să poată fi făcute în plină natură. În excursiunile ce învățătorul este dator să facă cu copiii, în vreme de toamnă, copiii pot fi puși să ducă și să planteze în grădina școlii câte un pom sălbatic pe care altoindu-l primăvara, ei vor avea prilejul să-l observe mai bine și să constate fazele prin care trece un pom în dezvoltarea ei. Copiii să fie puși să strângă tot felul de semințe pe care tot să le samene și să le îngrijească după ce au răsărit. Copiii pot alcătui un mic ierbar adunând tot felul de frunze presate plante ce li s'au arătat pe câmp cu ocazia excursiilor. După intuiție, copiii să fie puși să modeleze din lut sau plastilină tot felul de fructe și frunze, iar după aceasta să le desemneze. Învățătorul va trebui să modeleze la cot cu copiii, fără sfială de murdărie creind pentru copii o atmosferă familiară plină de veselie și de încredere în mod sigur va lua naștere emulația între copii. Iată deci cum în felul celor de mai sus se poate socoti că o lecție de intuiție a fost făcută în spiritul școlii active.

b) La Șt. Fizico-Naturale lecțiile se vor face pe baza observării și experienței de unde elevii singuri vor scoate cunoștințele. Sunt subiecte din această ramură care nu reclamă apa-

rate sau material scump pe care învățătorul să nu le poată pune la dispoziție. De pildă avem de predat: „căldura“ și ca material didactic ne trebuiesc: un amnar și cremene, o bucată de iasă, două bucăți de lemn uscat de tărie deosebită, apoi alte lemnuri, paie, spirt ori petrol, etc. La dilatarea corpurilor, o cheie și o broască, o monedă, oală cu lapte ori cafea, o beșică de bumbac umplută cu aer și legată bine la gură. Cât de interesant, de profitabil și de atrăgător poate să fie un asemenea învățământ! Cât de mulțumire are elevul, ba și încredere capătă în sine, când vede rezultatul experiențelor sale. E drept, sunt și unele lecții la care nu putem prezenta material didactic și nu putem face învățământul activ, dar dorim cel puțin ca acolo unde mijloacele permit, să procedăm așa, căci numai astfel putem simți satisfacția sufletească, bucurându-ne de rezultate pe care până astăzi n-o altă metodă de învățământ nu ni le-a dat.

c) La geografie principiul școlii active este un ajutor neprețuit. Prin excursie, elevii observând pot să învețe despre câmpie, movilă, măgură, deal, vâlceă, vale, isvor, părau, lac, baltă, iaz, eleșteu, insulă, golf, cap, peninsulă; despre care ei nu știu să spună unde le-au văzut, cum erau și cum se schimbă; apoi să le modeleze din lut și să le desemneze pe tablă și pe hârtie. Noțiunile geografice învățate după carte, înseamnă că nu s'a câștigat nimic căci cartea e rece și nu oferă decât un șir de definiții greoaie și plictisitoare. Facerea unui relief modelat au colaborat toți copiii și chiar învățătorul, iată aceasta va fi lecția de geografie a elevilor, unde noțiunile din carte așa de abstracte capătă viață, devin atrăgătoare și chiar se și concretizează. Folosirea lăzii cu nisip care se va uda întotdeauna înaintea unei lecții de geografie, va fi mijlocul cel mai eficient când elevii cu mâinile lor vor modela munți și ținutul unei țări. Folosirea caetelor împărțite în pătrățele va ușura pe elev în desemnarea hărților pe care pe lângă că le va face exact va ajuta singur să le și mărească. Când învățătorul face harta pe tablă bine să folosească diferite crete colorate, căci cu ajutorul lor va redă întocmai o hartă și va atrage pe elevi care cu timpul vor căpăta deprindere în facerea și colorarea hărților. Folosind lutul cu nisip și mijloacele de mai sus, vom face învățământul geografiei ca cel mai interesant, mai concret și mai educativ învățământ.

d) „La aritmetică și geometrie prin metoda activă elevii

este pus să găsească singur soluția problemelor, să măsoare și să facă singur din hârtie și lut diferite suprafeți și corpuri geometrice. Învățătorul conduce în așa fel întrebările ca elevul să facă totul; aici rolul învățătorului este dea ațâța, îndemna și pune stăruință din partea școlarilor. A face lecțiile de geometrie afară prin punerea elevilor să măsoare grădina școlii, să tragă linii paralele și perpendiculare, a jalonă și a pune fișe, a întinde lanțul și apoi a pune figura pe hârtie, acesta va fi învățământul activ dezvoltat în aer liber.“

e) La lucrul — manual se poate aplica și mai bine principiul școlii active. Însă lucrul manual nu trebuie să fie un scop al învățământului cum s'a înțeles de mult, ci lucrul — manual trebuie servit numai ca mijloc pentru învățământ, căci rolul școlii primare nu este de a face meseriași cum de altfel un pedagog american și zice: „Noi nu voim să facem din oameni lemnari, ci din lemnari să facem oameni.“ Mai ușor de aplicat la lucrul-manual ar fi modelajul din lut și plastilină, împletituri de paie și nuiiele și cartonajul.

Deasemenea și la celelalte obiecte se pot face lecții active. De pildă: la Higienă cea mai bună lecție va fi aceea, când elevii vor îngrijii de curățenia clasei și de împodobirea ei cu flori și aranjarea cu gust estetic, vom observa ce întrecere va fi între copii, ca atunci când îi vine rândul de serviciu să primească laude de la învățător.

Mă opresc aici și cu aceasta nu am pretențiunea că am înțeles subiectul nostru, ci aceasta rămâne ca s'o facem fiecare între noi aplicând și inventând noi metode.

Să nu uităm că pentru facerea unui asemenea învățământ, se cere timp și mai presus de toate din partea învățătorului se cere mai multă activitate, mai multă dragoste și stăruință, mai multă voință și acestea nu se pot face decât numai cu sacrificiu și jertfire de sine, calități fără de care, un învățător nu va putea face învățământul după școala activă, ci se va mărgini să facă la școala veche unde se proceda și poate încă și astăzi se mai procedează poruncind copiilor: „Luați mai departe cutare lecție.“

*Spiridon Vâneafa, învățător
comuna Doncenii jud. Arad.*

Contribuțiuni la pedagogia românească.

Teodor Mariș,
profesor de pedagogie

(Urmare)

1. a) Ce-l interesează pe băieții de 11 ani.

La întrebarea I: Care obiect de învățământ îți place mult și pentru ce?

Au răspuns 140 băieți ceea ce reprezintă 96,55% din numărul băieților anchetati. 36 băieți preferă *Istoria*, 24 pentru că e frumoasă, 6 pentru că e interesantă; 25 *Matematica*, 12 pentru că e folositoare, 11 pentru că desvoaltă judecata; 22 *Geografia*, 11 pentru că e folositoare; 11 *Religia* pentru că vorbește despre Dumnezeu; 11 *Citirea* fără motiv; 10 *Științele naturale*, 8 motivează că sunt folositoare; 5 *Desemnul*, pentru că e frumos, motivează 1; 5 *Gramatica* pentru că e folositoare; 4 *Poezia* pentru că e frumoasă; 3 *Franceza* pentru că e ușoară și frumoasă; 1 *Gimnastica* pentru că e folositoare; 1 *Cântul*, pentru că e folositor; 1 *Higiiena*, fără motiv.

La întrebarea II: Care obiect de învățământ îți place puțin ori nu-ți place deloc și pentru ce? Au răspuns 121 băieți 86,42%. 23 sunt împotriva *Gramaticii*, pentru că e grea, au motivat 17; 23 împotriva *Matematicii* dintre cari 21 motivează că e grea; 22 împotriva *Cântului* (muzicii) 16 pentru că e grea, pentru că n'au auz; 17 împotriva *Științelor naturale*, 10 pentru că sunt grele, ceilalți nu motivează; 10 împotriva *Istoriei* dar 3 mai 3 motivează că e grea; 9 împotriva *Geografiei* tot pentru că e grea; 9 împotriva *Francezei* din acelaș motiv; 7 împotriva *Caligrafiei*, nu motivează; 5 împotriva *Lucrului manual* pentru că e greu; 3 împotriva *Desemnului* pentru că e greu; 1 împotriva *Gimnasticii* și 1 împotriva *Citirii* fără motivare în ambele cazuri.

La întrebarea III: Ce citești mai bucuros?

Au răspuns 145, — toți băieții chestionați, 56 citesc bucuros povești, 3 poezii, 18 cărți religioase, 10 gazete, 9 cărți istorice, 4 revista „Lumea copiilor” 3 Jules Vernes, 3 dialoguri, 2 Aventuri, 1 Căătorii, 1 Franțuzește, 1 Guliver, 1 Cartea lui Moise și 1 geografie.

La întrebarea IV: Cu ce îți place să te ocupi mai bucuros acasă, din lucrările ce ți se impun? 34 îngrijesc bucuros

malele, 21 diferite lucrări prin curte, 21 prin grădină, 15 studiază, 10 cu economie se ocupă în genere, 9 cu lucrări prin casă, 6 se plimbă, 4 cântă la vioară, 4 se joacă, 4 fac sport, 3 merg la prăvălie, 2 culeg struguri, 2 cultivă vermi de mătasă, 1 lucrări de cofetărie, 1 face experiențe și 1 desemnează.

La întrebarea V: Cu ce nu-ți place să te ocupi acasă din lucrările ce-ți sunt impuse? 31 nu lucrează bucuros prin curte, 21 prin grădină, 17 nu îngrijesc vitele bucuros, 13 nu lucrează bucuros prin casă, 8 nu se plimbă, 6 nu lucră în grajd, 7 nu lucrează în economie, 4 nu lucrează bucuros în meserii, 4 nu fac sport, 3 nu studiază, 3 nu cântă la vioară, 3 nu dorm ziua, 3 nu merg la prăvălie, 2 nu merg la cinematograf

La întrebarea VI: Cu ce ți ar plăcea să te ocupi dacă s'ar putea? Au răspuns 138 băieți = 95,19%. 30 s'ar jucă, 23 s'ar ocupă cu meserii, 21 ar studia, 17 cu economia, 11 ar face sport, 8 s'ar plimbă, 8 ar îngriji vitele, 4 ar desemnă, 3 s'ar plimbă cu bicicleta, 3 s'ar ocupă cu cultivarea pomilor, 2 ar umbla cu carul, 2 s'ar distră cu muzica, 2 ar mătura, 2 s'ar ocupă cu experimente chimice, 2 ar merge la prăvălie.

La întrebarea VII: Cu ce îți place sau de-a ce îți place să joci? Au răspuns 130 băieți = 89,58%. Cu mingea s'ar jucă 17 băieți, sport ar face 32, de-a cățelușul s'ar jucă 9, cu bicicleta de-a soldații 5, de-a școala 5, de-a jandarmii 5, cu capra s'ar jucă 4, cu smeul 3, de-a baba-oarba 4, de-a prăvălia 2, de-a economia 2, Negrii și albi 1, de-a popicul 3, cu cercul 1 și de-a tunsele 1.

La întrebarea VIII: Ce ai vrea să fii? Au răspuns 38 = 95,19%.

39 vor să fie meseriași, 17 economi, 17 ofițeri, 10 ingineri, 8 medici, 8 învățători, 7 profesori, 7 comercianți, 5 artiști, 5 preoți, 2 notari, 2 avocați, 2 chimiști, 2 șefi de gară, 2 jandarmi, 1 părăzar, 1 soldat călăreț, 1 rabin, 1 dedectiv.

La întrebarea IX: Cu cine ai vrea să te asameni și pentru ce? Au răspuns 139 = 95,86%, vor să se asemene cu tatăl lor, 5 pentru că e bun și 8 pentru că e harnic, restul n'au motivat; 19 cu mama, pentru că e bună motivează 7; 13 cu școlarii uni silitori și frumoși; 10 cu unchiul, 7 cu oameni de științe, 5 cu oamenii virtuoși, 6 cu ofițerii, 4 cu oamenii credincioși, 3 cu învățătorul, 3 cu D-zeu pentru că ajută, 2 cu streinii, 2 cu scriitorii

români, 2 cu comercianți, 2 cu bărbați de stat, 2 cu directorii școlii lor.

La întrebarea X: Cu cine nu ai vrea să te asemeni și pentru ce?
Au răspuns 125 băieți, 89,43 %, 39 nu vor să se asemeneze cu oamenii cei răi, 19 cu streinii, 19 cu leneșii, 19 cu bețivii, 19 cu diavolul, 6 cu hoții, 5 cu proștii, 3 cu țiganii, 2 cu bolnavii, 2 cu urâții, 2 cu murdarii, și 1 cu invalizii.

Constatări și precizări.

O constatare curioasă pentru că o întâlnesc prima oară, poate să fie curioasă și prin natura ei. 2 băieți vor să se asemeneze cu streinii. Cercetând am aflat că sunt elevi în cl. V a școlii primare din Covăsiș, ambii sunt români, unul e fiu de comerciant al doilea e fiu de țăran. Primul vrea să fie pictor și pe al doilea vrea să se asemeneze cu un pictor ungur. Al doilea vrea să se asemeneze cu un domn din Budapesta. Cine știe de unde pe cine va fi cunoscut vre-odată, a cărui amintire o păstrează? Ca fapt îmbucurător amintesc, că printre acei, cari doresc să se asemeneze cu oamenii virtuoși, nume comun dat de noi la o anumită categorie de oameni, sunt printre alții de același fel, cari vor să se asemeneze cu oamenii cari se țin de cuvânt și nu voiesc să se asemeneze cu oamenii mincinoși. Materiile preferate de băieții de 11 ani sunt: Istoria, Matematica, Geografia, Religia, Citirea, Desemnarea, Poezia și Higiena, iar cele mai puțin preferate sunt Gramatica, Cântarea (muzica), științele naturale, Franceza, Cartografia și Lucrul-manual. Cu toate că în sfârșit s'a ajuns la 11 ani, să fie mai mare numărul celor ce preferă Matematica decât numărul potrivnicilor ei, totuși se menține încă raportul constant la 7 ani, pentru că numai cu 2 e mai mic numărul celor cari o consideră prea grea. Proporția numerică este: 17,85 %, numărul băieților anchetati o preferă, iar 16,42 o consideră prea grea. *Pe baza acestui raport mă simt în drept a menționa încă raportul constatat la 7 ani. Notăm numai că acum, la 11 ani s'a ajuns să întrecă, cei cari până aici au fost tot întrecuți pe adversarii lor.* Cercul lecturii s'a estins mult față de celelalte etăți lor precedente. Avem deja romane, dialoge și aventuri care semnează că ne apropiem de adolescență. Lucrează mai bucurându-se acasă lucruri, cari aparțin bărbaților îngrijesc de vite, lucrează prin curte, în grădină și studiază, dar este destul de mare și numărul acelorora, cari nu le fac bucurii nici pe acestea. E destul

de respectabil numărul celor ce s'ar plimbă mai bucurôs, 6,14%.

E îmbucurător faptul că se urcă numărul aceloră, cari doresc meseriile. Cu privire la joc, se menține mingea, dar fôot-balul îi ține urma.

Cercul de unde își recrutează idealul e tot cel de până aci. Au mai profitat ceva și învățătorii. Dâșii încă formează idealul a 3 băieți, profesorii însă și de data aceasta au rămas din șirul idealurilor alese.

b) Ce le interesează pe fetele de 11 ani?

La întrebarea I: Care obiect de învățământ îți place mai mult și pentru ce? Au răspuns 82 fete ceeace reprezintă 100%.

21 preferă *Istoria*, 8 pentru că e folositoare, 5 pentru că e interesantă și 1 pentru că e ușoară; 15 *Geografia* pentru că e folositoare, motivează 12; 9 *Religia* pentru că vorbește despre Dumnezeu; 8 *Aritmetica*, pentru că e folositoare; 6 *Franceza* pentru că e ușoară; 5 *Cetirea* pentru că e frumoasă și ușoară; 3 *Lucrul-mănușii*, 3 *Științele naturale* pentru că sunt ușoare; 3 *Poezii frumoase*, 2 *Compunerea*, 2 *Higiena* pentru că e folositoare; 1 *Româna* și 1 *Desemnul* pentru că e frumos.

La întrebarea II: Care obiect de învățământ îți place mai puțin ori nu-ți place deloc? Au răspuns 76 fete=92,68%.

33 s'au pronunțat împotriva *Aritmeticei*, pentru că e grea, 10 împotriva *Cantului* (muzicii) pentru că n'au auz muzical; 9 împotriva *Gramaticiei* pentru că e grea; 6 împotriva *Geografiei* tot din motiv că e grea; 5 împotriva *Istoriei* pentru că e grea; 5 împotriva *Științelor Naturale* pentru că sunt grele; 3 împotriva *Scrisurii* pentru că e greu, 3 împotriva *Religiei*, și 1 împotriva *Cetirii*.

La întrebarea III. Ce citești mai bucurôs? Au răspuns 79 fete=96,34%.

49 citesc bucurôs povești, 13 cărți religioase, 10 poezii, 3 lectură istorică, 2 cântece (probabil poezii) 1 cărți baptiste, 1 descrieri de călătorii.

La întrebarea IV. Cu ce îți place să te ocupi mai bucurôs acasă, din lucrările ce ți se impun? 68 lucrează bucurôs diferite lucrări în casă, 5 lucrează la câmp, 2 îngrijesc animalele, 2 vând în prăvălie, 1 lucrează în curte, 1 în grădină, 1 studiază.

La întrebarea V: Cu ce nu-ți place să te ocupi acasă din lucrările ce ți se impun? Au răspuns 78=95,12%.

39 nu fac bucurôs curățenie, 17 nu fac lucru de mână, 7

nu îngrijesc vitele, 4 nu învață, 3 nu se plimbă, 3 nu lucrează bucurios la câmp, 3 în grădină, 2 nu se joacă.

La întrebarea VI: Cu ce ți-ar plăcea să te ocupi mai bucurios, dacă s'ar putea? Au răspuns $73=89,02\%$.

17 ar studia, 14 ar coasa cu mașina, 11 s'ar ocupa cu meșteșugul, 10 ar face lucru-de-mână, 5 s'ar juca, 4 ar lucra în grădină, 4 s'ar plimbă, 2 s'ar juca cu păpușa, 2 ar îngriji animalele, 2 ar desemna, 1 ar merge la teatru și 1 ar dormi.

La întrebarea VII: Cu ce îți place sau de-a ce îți place să te joci? Au răspuns $78=95,12\%$.

37 s'ar juca cu mingea, 13 cu păpușa, 9 diferite jocuri, 5 de-a școala, 3 de-a ascunsele, 2 gimnastică, 2 de-a baba-oarbă, 2 sport, 1 de-a casele, 1 de-a prăvălia, 1 de-a batista, 1 de-a popicul.

La întrebarea VIII: Ce ai vrea să fii au răspuns 81 fete $=98,78\%$.

39 vor să fie învățătoare, 13 croitorese, 8 lucrătoare, 7 doctore, 3 funcționare, 3 păstorite, 3 artiste, 3 călugărițe, 1 coltareasă, 1 regină.

La întrebarea IX: Cu cine ai vrea să te asemeni și pentru ce? Au răspuns $76=92,64\%$.

29 vor să se asemene cu mama, pentru că e frumoasă, motivează 17, restul nu motivează, 16 cu conșcolărițele frumoase și bune (ele le numesc) 14 cu diferite frumșeți (missuri) 7 cu tata, dar numai 1 motivează, că e harnic, 2 cu învățătoarele lor pentru că sunt frumoase, 2 cu bunica, 2 cu sora, 2 cu femeia harnică, 2 cu mătușa.

La întrebarea X: Cu cine nu ai vrea să te asemeni și pentru ce? Au răspuns $72=87,80\%$.

41 nu vor să se asemene cu oamenii răi, 11 cu leneșii, 10 cu urâții, 3 cu bețivii, 2 cu hoții, 1 cu mincinoșii, 1 cu proștii, 1 cu cei slabi, 1 cu bătrânii și 1 cu batjocoritoare.

Constatări și precizări.

Materiile preferate de fete la 11 ani sunt: Istoria, Geografia, Religia, Citirea, Franceza, Poeziile, Higiena, Desemnarea, Compunerea; iar cele mai puțin preferate sunt: Matematica, Cantul (muzica), Gramatica, Științele naturale, Scrisul.

Interesul pentru lectură nu prezintă deosebiri față de cele de 10 ani, decât prin faptul că $1,26\%$ citesc cărți baptiste.

Cele mai multe $84,91\%$ lucrează mai bucurios diferite lucrări

de casă, nu le place însă la un număr destul de considerabil 49,99% să țină curățenie, respective să curețe. Cele mai multe ar învăța acasă, dacă ar fi libere 23,27%. Jocul cu mingea se menține încă 47,43%.

Cele mai multe vor să se facă învățătoare.

Idealul lor este mama și dintre colege, cele bune și silitoare. Urâsc pe oamenii cei răi și cu diferite defecte.

2. Variația interesului copiilor de 11 ani în cele mai proprii expresii și manifestări ale lui.

a. Variația interesului, băieților și a fetelor de 11 ani, față de materiile de învățământ. Întrebarea 1.

Materiile de învățământ	Preferință în %	
	Băieți	Fete
Religia	7,85	11,11
Gramatica	3,57	1,22
Citirea	7,85	6,09
Memorizare	2,82	3,65
Compunere	—	2,43
Franceza	2,14	7,31
Istorie	25,71	25,60
Geografie	15,71	18,29
Aritmetică	17,85	9,75
Științele-naturale	7,14	3,65
Higienă	0,71	2,43
Desemn	3,57	1,22
Lucru manual	—	3,65
Cântarea	0,71	—
Gimnastică	0,71	—

Cel mai mare interes îl prezintă ambele sexe față de Istoria neamului și încă în proporție egală. Interes pronunțat în proporție mai mare prezintă încă fetele pentru Geografie 18,29%, iar băieții pentru Matematică 17,85%. Interesul băieților pentru Geografie este 15,71%, iar al fetelor pentru Matematică este mult redus față de a băieților. Raportul interesului celor două sexe

pentru Religie se menține și la 11 ani. Fetele se interesează față de Religie în proporție de 11,11%, iar băieții 7,85%. Gramatica nici la această etate nu poate cuceri interesul copiilor. Băieții se interesează de ea în proporție de 3,57%, iar fetele abia în proporție de 1,22%. Citirea a pierdut și mai mult din puterea ei de atracție, atât la băieți cât și la fete. Aceasta datorită faptului, că interesul lor este satisfăcut de celelalte materii. Memorizarea însă se menține. Compunerea convine la 11 ani numai fetelor, drept că în proporție redusă 2,43%. Față de limba Franceză interesul fetelor este mai mare 7,31% decât a băieților 2,14%. Științele naturale încă nu se pot ridica spre centrul interesului celor două sexe, mai ales interesul fetelor este scăzut față de ele, 3,65%, pe când a băieților este 7,14%. Este bine, că simțesc interes pentru igienă, oricât ar fi de redus 2,43% la fete și 0,71% la băieți. Interesul pentru Desemn al băieților e mai mare decât al fetelor. De Lucrul-manual însă, băieții nu se interesează la această vârstă. În schimb ei se interesează de Cânt și Gimnastică, față de cari fetele nu mărturisesc nici un interes.

b. Variația Interesului băieților și a fetelor de 11 ani față de lectură. Întrebarea III.

LECTURA	Preferință în %	
	Băieți	Fete
Povești	38,58	62,03
Poezii	20,67	12,66
Ziare	6,89	—
Cărți religioase	12,40	16,45
Reviste	2,75	—
Lecturi istorice	6,20	3,79
Călătorii	1,37	1,26
Romane	2,06	—
Dialoge	2,06	—
Geografice	0,68	—
Cărți baptiste	—	1,26

Poveștile captează cel mai mare interes al ambelor sexe al fetelor mai mult ca al băieților. Fetele le citesc în proporție

de 62,03% iar băieții în proporție de 38,58%. Interesul pentru poezii însă e mai mare la băieți 20,67%, decât la fete, 12,66%. Ziare la vârsta aceasta citesc numai băieții în proporție de 6,89%. Este destul de apreciabil interesul pentru citirea cărților religioase 12,40%, iar la fete 16,45%. Revistele de asemenea sunt citite numai de băieți, dar în proporție mai mică 2,75%, ca ziarele. Pentru scrieri istorice ambele sexe au interes, băieții mai mare 6,20%, decât fetele 3,79%. Într'un singur punct se întâlnesc interesele celor două sexe, în citirea de călătorii. La băieți întâlnim noui genuri literare romanul și dialogul în aceeași proporție 2,05%, în schimb la fete aflăm interesul pentru lectură de cărți eretice (baptiste).

c. Variația interesului băieților și a fetelor de 11 ani față de diferitele lucrări ce ar săvârși ei acasă, dacă ar fi liberi. Întrebarea VI.

LUCRAREA	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Grădinărit	2,17	6,84
Plugărit	12,30	—
Pasivitate	—	1,36
Comisioane	1,44	—
Meserii (l. mână)	16,65	13,69
Studiul	15,20	23,27
Ingrijirea vitelor	5,79	2,73
Plimbări	5,79	5,47
Bucătărie	—	15,05
Coasă cu mașina	—	19,16

Interes mai pronunțat prezintă și la această vârstă fetele și anume pentru studiu 23,27% și pentru cosutul cu mașina 19,16%. Interesul băieților față de aceste indeletniciri este următorul: față de studiu 15,20% iar față de cosutul cu mașina, fiind aceasta o lucrare proprie feminină, băieții nu prezintă nici un interes. Băieții prezintă interes în proporție mai mare pentru meserii 16,65%, dar nici fetele nu se desinteresează de ele, le interesează în proporție de 13,69%. Bucătăria le interesează pe fete

acum în măsură mai mare 15,05%, dar băieții de data aceasta rămân streini față de bucătărie. Se interesează în schimb de plugărie în proporție de 12,30% față de care iarăși fetele se desinteresează. Grădinaritul prezintă interes pentru ambele sexe, dar fetele în proporție mai mare 6,84% decât băieții 2,17%.

Pentru îndeplinirea diferitelor comisioane sunt dispuși numai băieții în proporție de 1,44% dispuși. Plimbările convin la această etate ambelor sexe în proporție destul de apreciabilă, 5,79% băieți și 5,47% fete. Ingrijirea vitelor aparținând mai mult specialității bărbaților, băieții sunt interesați în mai mare măsură 5,79% decât fetele 2,73%.

d) *Variația interesului băieților și a fetelor de 11 ani față de jocuri și jucării. Întrebarea VII.*

Jocuri și jucării	Preferință în %	
	Băieți	Fete
Cu mingea	35,76	47,43
Cu diferite jucării	9,12	—
De-a soldații	3,80	—
De-a ascunsele	0,76	3,81
Cu păpușa	—	16,66
De-a baba oarbă	2,28	2,56
De-a școala	—	6,41
Football	19,78	—
Sociale	19,76	14,17

Atât băieții cât și fetele preferă în mare proporție jocul cu mingea, băieții 35,76% iar fetele 47,43%. Tot cu predilecție se joacă fetele și cu păpușa 16,66%. Băieții în afară de mingea preferă jocul cu diferite jucării în proporție de 9,12%. Se impune sportul la băieți 19,78% și jocurile sociale la ambele sexe și anume la băieți 19,76% iar la fete 14,17%. Joc comun pentru băieți și fete este: de-a ascunsele 0,76% la băieți și 3,81% la fete și de-a baba oarbă 2,28% la băieți și 2,56% la fete. Jocul de-a școala rămâne și la această vârstă numai pentru fete, în proporție de 6,41% precum jocul de-a soldații este numai al băieților în proporție de 3,80%.

e. Variația interesului băieților și a fetelor de 11 ani față de viitoarea lor profesiune. Întrebarea VIII.

PROFESIUNEA	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Doctor	6,51	8,63
Ofițer	12,30	—
Inginer	7,24	—
Comerciant	5,06	—
Preot	3,62	—
Învățător	5,79	48,12
Artist	3,62	3,70
Meșeriași	28,27	17,27
Profesori	5,06	—
Advocat	1,44	—
Gospodari	12,30	—
Călugăriță	—	3,70
Oficiant	5,04	3,70
Muncitorese	—	9,87

Cel mai mare interes este manifestat de fete, pentru cariera de învățătoare, 48,12% doresc aceasta, până ce băieții abia o proporție de 5,79%. Băieții doresc în mai mare măsură meseriile 28,27%, față de cari însă și fetele sunt destul de interesate 17,27%. Interesul față de celelalte profesii este scăzut. Mai mare este al băieților pentru ofițeri 12,30% și gospodari (agricultori) 12,30% față de cari, bine înțeles, fetele nu manifestă nici un interes. Doctoria e preferată de ambele sexe, băieții 6,51% fetele 8,63% cariera specifică bărbătească, preoția, este dorită de băieți într-o proporție de 3,62%. Cu mult mai preferată este ingineria, 7,24%. Arta este la fel apreciată de cele două sexe, 3,62% băieți și 3,70% fete. Funcționari vor să fie atât băieții cât și fetele în proporție de: 5,04 băieți și 3,70% fete. Comerțul de data aceasta este dorit numai de băieți în proporție de 5,06%, tot astfel și profesoratul și avocatura, dar aceasta din urmă într-o proporție mult redusă celor dintâi 1,44%. Fetele vor să fie că-

îngărită în proporție destul de apreciabilă 3,70% și muncitoresc în proporție de 9,87%.

f) Variația interesului băieților și fetelor de 11 ani față de idealul lor, persoanele cu cari vor să se asemene. Întrebarea 11.

Persoanele cu cari vor să se asemene	Preferință în %	
	Băieți	Fete
Mama	13,66	38,16
Tata	30,15	9,21
Sora	—	2,63
Fratele	4,31	—
Conșcolari	9,35	21,05
Mătușa	—	2,63
Inv. prof.	2,15	2,63
Bunica	—	2,63
Oameni virtuoși	7,18	2,63
Bogați	1,43	—
Unchiu	7,19	—
Eroii neamului	7,19	—
Frumseți (Missuri)	—	18,42
Oameni de știință Scriitori	1,43	—

Idealul cel mai dorit al fetelor de 11 ani este mama 38,16% iar al băieților tata în proporție de 30,15%. Mama este în mare proporție idealul băieților 13,66% decât tata idealul fetelor 9,21%.

Într-o proporție mai mică idealul băieților este fratele, iar al fetelor sora. Ideal comun, respective mediu comun, de unde aleg idealul au băieții și fetele în mediul școlar. Fetele își aleg idealul dintre conșcolărițele lor în proporție de 21,05% pe când băieții numai în proporție de 9,35%. Multe fete vor respecta ar dori să se asemene cu diferite frumseți (Miss România etc). Bunica și mătușa au influență mai slabă și numai asupra fetelor.

Cu eroii neamului vor să se asemene băieții în proporție de 7,19% și tot în această proporție și cu unchiul lor, față de fetele sunt indifferente, respective n'au mărturisit dorință de a se asemăna.

Oamenii virtuoși sunt idealul tinerilor de ambele sexe, a băieților în proporție de 7,18% iar al fetelor în proporție de 2,63%. Este foarte apropiată dorința celor două sexe, de a se asemăna cu învățători respective profesori al, 2,15% băieți și 2,63% fetele.

Bogătașii și oamenii de știință sunt în proporție egală 1,43% considerați ca ideal, dar numai de băieți.

(Va urma)

Cum se poate ridica un sat prin munca învățătorului și a preotului.

Moto: „Unde e turma — și păstorul“.

Urmările nefaste ale dezastruosului războiu, de care ne desparte cei 13 ani, se simt și acum, apăsând cu tărie și greutate asupra vieții omenеști. Acest crâncen războiu a dat naștere la dezorientări peste tot; iar aceea ce-l caracterizează este criza și numărul mereu crescând al celor fără de lucru — cunoscuți sub denumirea de șomeri.

Nimic altceva în discuția zilnică, decât păreri asupra acestei crize, privită din punct de vedere financiar, economic, moral, cultural, etc. fără însă a se afla un remediu. În toate colțurile străzilor, capitalul discuției îl formează această criză, discutată cu cea mai mare vehemență.

Această boală, contra căreia remediu este greu de găsit, neliniștește lumea peste tot, ba mai mult aduce țări în impasuri, în cari cu greu se pot salva. Deși țările intră în zbuciumări și neliniști, provocându-se asemenea inconveniente peste tot, criza triumfă pe mai departe, asigurându-și același reușită peste tot.

Urmările pe cari le are această pacoste — criza — se răsfrâng, atât asupra societății cât și asupra școlii. Influența este în cele mai dăunătoare, în consecințele dintre cele mai funeste: bolșevismul, parvenitismul, lipsa puterii de muncă suficientă, lipsa puterii de sacrificiu pentru binele obștesc, etc... Sufilele în marea lor neliniște și dezorientare, își ținesc întregul lor ideal asupra unei bucăți de pâine — pe care o tem și de aceia o cîntesc, pentruca mai departe să nu vază nimic. Murmurul gene-

ral este: ce voiu mânca mâine? Și numai după aceia: Ce voi face? Cu toții ne sbatem în nesiguranță și neliniște sufletească cutremurându-ne și tresărind par'că din somn — la auzul oricărui cuvânt care ar atinge doar intangenta existența noastră, pentru a ne avânta imediat în vâltoarea discuțiilor vehemente apărându-ne dreptul, pentru a ne încuraja singuri într'un mod indirect — ultima speranță.

Tot ce-a fost nobil, s'a stricat; cea fost frumos, este acum rău; bunul este rău; supunerea, nesupunere; iar nenumărate vicii și număr te 'nspăimântă. Corupția și-a găsit adepți, și 'n societate cele mai depărtate de noroiul și vâlmășagul orașelor demone și zătoare. Boalele sociale sunt la fel de cunoscute la sate, ca și la orașe. Divorțurile sunt pe primul plan, omorurile nu mai sunt spăimântă pe nimeni, furturile fără număr, înșelătoriile la tot pasul, respectul este ceva, ce își are existență numai în aparență, fond fiind ură și dor de răzbunare, supunerea numai din obedișă și nici decum din consimțământ. Fiul respectă părintele având nevoie de ajutorul său.

Materialismul, hedonismul și utilitarismul, sunt concepții favorite și accesibile actualității.

Aceasta ar fi în realitate — viața pe care o trăim.

Dar acum în urma acestei analize — ne întrebăm: Cum vom putea lupta contra tuturor? Rolul nostru fiind dublu: a) să ferim în primul rând pe noi personal și a doua oară pe cei din jur, nouă, în acest scop, adică țărănimea.

Vom susține și vom pretinde a ni se recunoaște, că îndreptarea stă în mâinile noastre — *învățător și preot* — și depinde de noi. Nu dorim a ne mândri cu aceasta din orgoliu, ci doar a aduce la cunoștința tuturor — că viitorul unei țări se cimeștează, trecând prin mâinile aceloră, cari actualmente sunt oropos societății.

„Cine se coboară acoio să desțelenească țărâna milenară să scoată la lumină din culcușul ei ancestral taina noastră?

Cine?

Eu zic: „tot dascălii“... Goga.

Primul pas pe care îl va face tânărul candidat, — preot și învățător, mă voi folosi numai de termenul învățător, aceasta în legându-se și pentru preot — este prezentarea și vizitarea tuturor, înțeleg familiile culte la început. Vei avea în vedere, candidatul în timpul acestor vizite, la cine vei merge întâi și care-ți va

atitudinea ce vei lua — aceasta cauzând mult misiunii tale, dacă impresia ce-și vor face în urma ta nu va fi cea corespunzătoare demnității tale de apostol. Dela sine înțeles, prima vizită va fi la preot și numai după aceia celorlalte notabilități. De altcun în jurul acestor doi factori — preot și învățător — s'a ȧesut, se ȧese și se va ȧese viitorul oricărui neam. Te ferește în timpul acestor vizite de orice discuții, cari ar atinge pe careva din fruntașii satului, îndeosebi a nu-ți da păreri asupra nimănui fără a nu fi pe deplin convins. Nu înțeleg, prin pretenia unuia, să-ți faci dușman pe un al doilea. După ce vei îndeplini toate aceste formalități, pe cari nu trebuie să le treci pe neobservate, îți vei începe adevărata muncă de apostol, atât în școală cât și pe terenul extrascolar.

În ce privește școala vei fi pururea învățătorul ideal, deși : „unui om îi vine greu a se ocupa de cele spirituale, când chestiunile materiale predomină”.

Dintr'început să-ți asiguri cea mai strânsă prietenie cu preotul. Această prietenie să fie o legătură sfântă pe care nimic să nu o întunece. Să nu fie numai în aparență, pentruca în clandestin, să vă coaseți jocul reciproc, cum de altfel se'ntâmplă în realitate. Și aceasta datorită mentalității, în cea mai mare parte — onoare excepțiilor — că preotul dispune de învățător, fiindu-i superior și tot odată și Suveran. Atât cât va dăinui această mentalitate și preotul nu va vedea în învățător un tovarăș egal în drepturi și muncă — drumul vostru spre ȧinta ce aveți de urmat, se va face în pași amorțiți. Iar, dacă această prietenie și frățietate există de fapt, reușita va fi sigură și repede.

ȧimpul să-l petreceți prin cetiri și medități.

„Am prieteni a căror ȧovărășie îmi este foarte plăcută, ei sunt din toate ȧările și din toate veacurile. Ei s'au distins în ȧlboae, în afaceri de stat, în știință.... ei sunt totdeauna în serviciul meu și nu mă supără niciodată. Unii îmi descoperă, secretele naturii. Unii mă învață să trăiesc omenește și să mor înștit, alții mă înveselesc prin spiritul lor și mi izgonesc gândurile urite. Sunt dintre aceia cari mă întăresc pentru a îndura ȧerînte, care mă învață să nu doresc nimic ca răsplată, pentru ȧatea serviciu, ei nu cer decât o cameră bine închisă într'un colț al casei mele, unde să fie în siguranță contra vremilor” — Petrarca.

Purtarea voastră să fie model din toate punctele de vedere.

Faptele voastre să fie adevăratul ecou al celor profetite, graiul vostru. Să nu promiteți nimic, ce nu veți putea îndeplini.

Imbrăcămintea voastră să fie întotdeauna bine — nu lux — ci curat și ordonat, din aceasta să relese sentimentul de nobil — modestia.

Tot ce vorbiți să fie adevăr și pururea să vă feriți a pe vreunul în nedumerire, fiindcă îndată dați naștere nelămuririlor și cuvântul vostru pe mai departe nu se va bucura de autoritate, ce nu trebuie să lipsească.

Să fiți oamenii cuvântului, să vă feriți de toate vorbele tului, în certuri mărunte să nu vă amestecați.

Dar cea mai mare pacoste pe majoritatea dintre preoți și învățători este politica. Această boală atât de contagioasă, desăvârșită până și nevasta de bărbat, fiu de părinte, dar pe preot de învățător? Să ne ferim de ea dintr'nceput. Veți face politică, dar aceasta să fie — politică națională. Nu înțeleg să fiți înregimentat în rândurile partidelor politice, pentru a face politică milităresc de partid, fiindcă aceasta va fi numai și numai în detrimentul vostru. Chiar dacă preotul și învățătorul, vor fi membrii acelui partid — trăind în relații bune, vor nemulțumi o parte din conștienți cari nu vor consimți la fel și de aci neînțelegeri. Deci lupta cea mai favorabilă, prestigiului vostru, este abandonarea și încetarea politicii de partid — experiența dovedind eșecul fiecăreia și încurajarea politicii naționale.

Să vă feriți de tot ce ar putea cauza scăderea prestigiului vostru, pentru a nu fi terfelit și atacat de toți zăpăciții.

Tot în vederea menținerii demnității voastre, veți mai în vedere următoarele — a vă feri de tot ce este patimă: bețenie, joc, de cărți, fumat, etc.... Este cu desăvârșire exclus, a se înrăuri de îndreptare asupra sătenilor: conferința „patima matului“, ținută de un pătimăș a fumatului; „urmările beției“, ținută de un bețiv ordinar; „faloasele curățeniei“, ținută de un murdar; „răul jocului de cărți“, ținută de un cartofor de rău; „sfaturi igienice“, ținute de un slăbănog și neputincios.

Deci conformându-vă întru totul celor spuse, veți putea să ușurați cu mult munca ce o veți depune spre ajungerea țintei voastre. Țăranul să-și aibă icoana omului ideal și'n realitate, care să întrupată'n preot și învățător.

Iar acum trecând a vedea ce vă stă în putință a înălța. Să fiți inițiatori a tot ce este nobil. Nimic să nu se facă

știrea voastră. Este o greșală de neiertat, a tuturor cari zac în această privință într'o indiferență și desinteresare complectă.

„Vremurile stăpânește omul și nici de decum omul vremurile“ zice cronicarul M. Costin. Vremurile zilelor noastre sunt ne'nchipuit de grele. Mirosul fumului de tun se simte încă și acesta trebuie curățit cât de repede.

Credința, care pe vremuri era piatră de diamant și pe care n'a putut-o sfărâmița nici cei mai meșteșugii și destoinici ademenitori — rămânând aceiași, sub toate amenințările dese și loviturile mereu repetate, astăzi când este de așteptat a se întări, ea slăbește. Bsericile noastre, cari erau refugiul cel mai sigur pentru asupriți, astăzi sunt goale. Dovada cea mai bună, nenumeratele secte și creșterea numărului membrilor lor, destul de considerabil. În această privință, preotul și învățătorul, vor lupta cu mult tact, pricepere și râvnă fiindcă este un dușman care roade temelia existenței statului nostru. Primul de pe amvonul bisericii; iar al doilea de pe catedră și ambii în conferințe publice sau diferite discuții ocazionale.

Școala cu toate binefacerile ei, va fi explicată consătenilor. Majoritatea din populația rurală, văd în această instituție un dușman neîmpăcat — datorită lipsei de cultură. Raționamentul lor este următorul: numai învățătorul este acela care-i răpește copilul de la lucru, pretinde bani pentru cărți, amendează — și în urma acestor toate, în loc a vedea în învățător un binefăcător, vede un dușman.

Conrupția, divorțurile, beția, jocul de cărți și toate viciile posibile le veți combate cu toată perseverența, prin vorbe și fapte.

Actualitatea este bântuită de un curent cunoscut sub denumirea de: materialist. Majoritatea dintre țărani noștri se sbat în prejele acestei pacoste. Privit din punct de vedere religios, este un păcat în fond, fiindcă sclavul acestui curent nesocotește în vișul lui prea mare pentru bogăție, tot ce este sufletesc. Idealul pentru el este banul; iar încolo nimic altceva. Veți combate și această, însă a se avea în grije, ca, pararei să se infiltreze în mijloacelor lor economia. Economia nu va trebui mult explicată țărănilor, fiindcă ei o înțeleg — în greutatea preponderantă va fi determinarea lor, pentru a se uni-asocia, a se face în comun această economie, prin înființarea: Băncilor-populare-cooperative. Este o greutate enormă a-i convinge despre rezultatele ce se pot obține și contribuire cu bani din partea lor.

Veți înființa coruri, pe care le veți instrui cât se poate bine și totodată veți participa la diferite ocazii, formând în general tuturor un entuziasm de nedescris.

Căminuri Culturale — unde deobiceiu oameni mai în vârstă vor ceti, foi abonate; preotul și învățătorul nu vor lipsi de mijlocul lor, pentru a patrona și supraveghea. Atunci când se naște discuții, veți desluși fără parțialitate, fiindcă v'ați atins asupra-vă disprețul unora.

Festivaluri școlare — în cadrul sărbătorilor naționale sărbătorilor, ori alte ocazii. Satisfacția și curiozitatea va nota caracteristica fiecăruia, dacă programul va fi bine întocmit.

Aranjări de petreceri bine determinate.

Aduliilor, — cari sunt viitoarea generație, le veți purta o mai mare grijă. Vârsta lor este cea mai periculoasă, în firea ei existând aceea malabilitate, cu ușurință vor înclina spre o ademeniri și convertiri.

În felul acesta cred a se putea contribui de cătră cei factori, la ridicarea unui sat prin munca lor.

Gh. Rediș,
înv. Grănicer

Zece.—Sistema decadică.

În învățământul aritmeticii, două chestiuni cer cea mai plină claritate, fără de care, trăinicie în cunoștință nu se poate pretinde: o *perfectă cunoaștere* a mărimilor care intră în socotă cu numele (în special *măsurile*); și o *deplină înțelegere* a mecanismului în *formarea și scrierea* numerelor.

Măsurile se găsesc tratate în diferitele lecții publicate; (se vor mai publica).

Chestiunea *formării și a scrierii* numerelor — după sistemul decadică bine-înțeleasă și bine-aplicată — e *cheia* tuturor operațiilor cu numere întregi și zecimale; de aceea, înainte de a vreuna din acele operațiuni, în rândurile ce urmează amintim principiile pe cari se reazimă *sistema decadică* și facem câteva observații — cetitorul va constata dacă sunt întemeiate sau — asupra unor practice sau prescripții pe care le recomandăm sau le tolerează știința aritmeticei din școala noastră primară de

Dintre diferitele sisteme de numerație, cea cu baza zece sau *sistema decadică* de numerație este aceea care a rămas în uz la toate popoarele.

Dacă însă în formarea numerelor *sistema decadică* a fost lămurită, scrierea numerelor și în acest sistem a fost destul de defectuoasă.

Romanii, cari uzau tot de *sistema decadică*, aveau un sistem de scriere a numerelor destul de simplist. Pentru numerele unități, zece, o sută, o mie, aveau anume semne: I, X, C, M. Pe lângă acestea, mai aveau *semne* distincte și pentru numerele: cinci=V; cincizeci=L; cincisute=D. Cu ajutorul acestor semne, care cărora li se atribuiau, convențional, valori matematice), romanii puteau scrie numerele până la mii.

Sistemul nu era lipsit de greutate: Pentru a scrie un număr, se repetă la dreapta semnul consacrat al numărului mai mic, până de-trei-ori; ori se recurgea la semnul numărului imediat mai mare, la stânga căruia se scria — pentru a se scădea, acum vreun număr anterior cunoscut. Astfel numărul trei se 'înfățișa în trei-unu: III; patru se înfățișa prin semnul lui cinci cu semnul unu la stânga: patru = cinci minus unu=IV; opt=cinci plus trei=VIII; nouă=zece minus unu=IX; zece=X; douăzeci = zece și zece=XX; patruzeci=cinci zecimi minus zece=XL: optzeci=cincizeci plus treizeci=LXXX; optsute=cincisute+treisute=DCCC; omie optsute=MDCCC; omie nouăsutenuouă=MCMIX; etc.

De altfel și în actele noastre vechi, slovele căpătau valori matematice.

De aceea, merită deplina recunoștință a posterității cine va închipuit cestălalt sistem de scriere a numerelor, sistemul scrierii cu cifre arabe.

* * *

Sistemul de scriere cu cifre arabe s'a mecanizat însă într'atât, încât chiar și noi învățătorii am ajuns să nu-i mai acordăm în vedare atențiunea pe care o merită, și par'că ne vine să-l credem mai degrabă ca pe ceva înăscut în inteligența omenească, în loc să-l tratăm ca pe o cunoștință, care trebuie să străbată calea metodică obișnuită, pentru a ajunge *lege* deplin înțeleasă. De aceea o remorare a *principiului scrierii numerelor cu cifre arabe* credem necesară.

Pentru a scrie orice număr din sistema decadică, ne ajută nouă cifre (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) la care mai adăugăm pe care însemnează *nimic*. Principiul convențional e acesta:

O cifră (b) când o scriem la stânga altei cifre (a), însemnează unități de zece ori mai mari de cât cele din cifra întâia.

Să luăm d. e. numărul: 1111. — În numărul acesta, cifra 1 însemnează *un* obiect singuratic, cifra 1, deși ca semn grafic identică cu 1, adică e aceeași cifră, însă, fiindcă e scrisă la stânga lui 1, a căpătat *o valoare de zece ori mai mare* și însemnează zece obiecte; cifra 1, fiindcă e scrisă la stânga lui 1, are o valoare de zece ori mai mare decât aceasta din locul al doilea sau de o sută de ori mai mare decât cel din locul întâi și însemnează o *sută* de obiecte; cifra 1 de asemenea, prin simplul fapt că e scrisă la stânga lui 1, are o valoare iarăși de zece ori mai mare și însemnează o *mie* de obiecte; și așa mai departe.

Acelaș principiu, luat însă invers, va zice:

O cifră scrisă la dreapta altei cifre va însemna unități de zece ori mai mici decât cea dintâi.

Ce ne trebuie dară, pentru a fi științificește stăpâni pe scrierea numerelor? Nimic decât să știm din capul locului și folosim nu numai conștiincios dară și conștient, acest principiu elementar.

În cele ce urmează, vom stăruî cu deosebire asupra chestiunii din programa analitică, pentru a căror deplină înțelegere e nevoie de aplicarea, fie în formarea, fie în scrierea numerelor a principiului sus-amintit. De aci, titlul lucrării noastre. Nu vorba, principiul acesta domină azi mai toate chestiunile din aritmetică primar, întrucât și măsurile din sistemul metric sunt tocmai acelea, care s'au pus în concordanță cu sistema decadică. Și gure fracțiile ordinare scapă din sfera lui de acțiune; însă și acelea, numai până la transformarea lor în numere. zecimale.

Cele dintâi nouă numere se predau, *unul câte unul*, în mod cunoscut: 1. *Noțiunea numărului*; (*cât e de mare față cu cel anterior învățat și cum se însemnează*). 2. *Diferite rapoarte aritmetice* în care acest număr stă cu cele învățate (operațiunile numărului învățat).

1. Noțiunea de *unu* se dă punând pe copii să arate multe ori obiecte care să fie *singure* în clasă: soba, tabla, calculatorul, icoana, ușa, de multe ori. fereastra, la fiecare obiect repetăm *o.... sau un...*; apoi îi punem să ne arăte *o* carte, *un* copil.

să ridice o mână, etc. — Nimic mai lamentabil, decât să încercăm, cu bieți copii abia veniți la școală, definiția prin conținut a numărului *unu*, ori a unității!

Noțiunea celorlalte numere până la 9 se dă prezentând numărul anterior — natural, prin obiecte concrete — la care mai adăugăm *unu* și căpătăm astfel numărul nou.

Scrierea numărului se face întocmai ca și scrierea unei litere: prezentând semnul, descriindu-l cu ajutorul elementelor grafice din care e format, și numindu-l. — Să se observe bine însă că, de la 1 până la 9, fiecare număr a cărui noțiune s'a dat, are un anume semn grafic, cu totul convențional, nefiind între un semn și altul, niciun fel de raport de geneză grafică, cum ar fi d. e. în semnele romane ale numerelor, unde avem semnele I, V, X, cu care, prin anume combinații, căpătăm toate numerele până la 9: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX.

2. Operațiile ce se vor face cu numărul învățat sunt, după metoda lui Grube: toate adunările, scăderile, înmulțirile și împărțirile ce se pot face în cercul numărului învățat.

Și aici să se observe că operațiile de scădere d. e. se fac scoțând toate numerele câte se pot scoate din numărul învățat. Astfel dacă copiii au învățat numărul 3, operațiile de scădere care se pot face sunt: $3-1=2$, $3-2=1$ și $3-3=...$?

Oare să nu avem voie a căuta să știm cât fac trei fără trei?! Și dacă ne dă în gând să căutăm și să aflăm că *trei fără trei fac nimic*, să n'avem voie a scrie cât fac?

După prejudițiul care vedem că stăpânește toate cărțile didactice, nu; după cel mai elementar bun simț pedagogic însă, da! Căci nu e curios ca *toți* autorii de aritmetici să scrie foarte frumoase socoteli de scădere: $3-1$, $3-2$, $5-4$, și să se ferească, ca de foc, de $3-3$, $2-2$, $4-4$? — Ia să presupunem că un părinte care n'are atâta pricepere cât un autor didactic, ca să se ferească de anume socoteli, află că copilul său a ajuns cu învățătura până la numărul 5. El zice: „Niculae am cinci nuci; ți le dau ție pe toate. Eu cu câte am mai rămas?” Fără voia noastră, copilul răspunde: „N'ai mai rămas cu nici una”. — „Foarte bine” răspunde încântat tatăl; „*scrie această socoteală*!” Ce e de făcut, stimați autori? Niciunul n'ați binevoit să-l învățați pe Nicu să scrie 0 (nimic); cum să-l scăpăm dar din încurcătură? Propun să trimetem acestui părinte buclucaș, o copie de pe programa analitică, din care să vadă că „cifra 0” nu e voie să se

învețe după numărul 2 sau 3, când înțelesul 1 se poate folosi și cifra poate avea un rol așa de precis, ci abia după numărul nouă, adică, nu...ci înainte de zece! Din toate la una vom ajunge: Cifra 0 se poate pune deja după ce copiii au învățat numărul 2 sau 3, astfel: Noțiunea de nimic se capătă în fața copiilor scăderea $2-2$ ori $3-3$; iar scrierea lui se face... scrie un oval. Vrem apoi să observăm oricine că necesitatea lui 0 (zece) e imperioasă încă de la începutul cunoașterii numerelor, și mai ales ținem să se convingă fiecare că cifra 0 nu a venit pe loc anume pentru a ne sluji nouă să predăm în mod mai mult sau mai puțin bizar, scrierea cutărui ori cutărui număr! (Din când în când vom arăta, în scrierea numerelor, cifra 0 are un rol accidental).

Ajungem la tratarea lui zece. Deoarece pentru prima oară vine să aplice principiul formării și scrierii numerelor, de ce s'a vorbit la început, la această chestiune trebuie să se procedeze cu cea mai mare băgare de seamă.

Pentru a ne da seama cum e privită chestiunea aceasta, ne luăm informațiile din programa analitică, din cărțile didactice mai ales din colecțiile destul de complete de lecții practice care ni s'au întâmplat mai la îndemână. — Observațiile negative ori pozitive vor privi și aici noțiunea lui zece, atât ca formă cât și ca scriere (fondul și forma lui zece).

1. Noțiunea lui zece ca fond. În două locuri vorbește programa analitică despre zece: Odată în trimestrul I: „cifra 0 și numărul zece“, a doua oară în trimestrul II: „noțiunea de zece ca fond“.

Să vedem ce găsim de spus despre această chestiune, despre care ni se cere să vorbim de două ori, în două chipuri diferite. „Cifra 0“ văzurăm mai înainte unde și are locul. Rămân în discuție: „numărul zece din trimestrul I“ și „zece ca fond al unității zece, din trimestrul II“.

Ca să se dea noțiunea de fond a numărului zece, se procedează întocmai ca și la darea noțiunii numerelor anterioare: nouă dacă mai punem unu avem zece. — Pe explicate, așa: La o mulțime care poartă numele nouă, dacă mai punem unu, căpătăm o altă mulțime mai mare decât nouă, care se numește zece. — Adică am dat în chipul cel mai natural noțiunea numărului zece. Lucrul până aci este destul de natural. Și foarte natural ar rămâne, câtă vreme noi ne-am mărginit la operații orale, în care și numărul zece ar avea vreun rol. Conflictul începe de îndată ce vine la rând:

2. *Noțiunea de formă a lui zece (scrierea lui)*. Până azi, la scrierea lui zece, se întrebuițează un sistem destul de vechiu și din nenorocire foarte rău, pe care de altfel programa analitică îl ia sub a sa protecțiune, sugerându-l și cui nu ar mai vrea să-l întrebuițeze, prin nepotrivita însoțire de vorbe: „cifra 0 și numărul 10“. Se zice adică scurt și...nelămurit: „Copii, când scriem cifra 1 cu 0 la dreapta, atunci am scris zece; iacă: 10. Gata!“.

Dar, domnilor, ce faceți? Nu băgați de seamă că vă încurcați și încurcați și pe copii? Nu vedeți că dumneavoastră n'ați dat noțiunea vreunei **noui unități**, care să intre în chip *solemn* în sistemul nostru de numerație și de scriere a numerelor, ci ați dat noțiunea *numărului zece*, întocmai cum ați dat noțiunea numărului 5, ori a numărului 9? Atunci — dacă e bună și pentru scris, noțiunea de zece *ca număr*, ca mulțime — de ce n'ați scris-o în consecință cu un *semn grafic nou*, cum ați scris fiecare număr de până aci cu o cifră anumită? De ce această *combinație de cifre cunoscute*, în scrierea *noului* număr zece? Lucrul acesta nu l-ați mai făcut până aci niciodată, și copiii au dreptul să vă ceară mai multe explicații, pe care sunteți datori să le dați. Iacă explicațiile cu care rămâneți datori. Ce caută cifra 1 în scrierea numărului zece? Prin ce minune cifra 1 poate înfățișa pe zece? Și dacă nu e minune, ci o simplă învoială (vezi la început), de ce nu le-o spuneți și copiilor? Vă temeți că n'or pricepe-o? Dar credeți d-v. că atunci când scrieți în chip *arbitrar*, *unu* cu *nimic* lângă el și-i ziceți *zece*, pricep ei asta? Și când după câțva timp, dictați să se scrie numărul *douăzecișitrei* de miei, adică douăzeci și trei unimi, de ce par'că nu găsiți chip de a vă exprima mirarea când un biet copil — căutând să-și facă o *normă* din câte cunoștințe i-ați dat — scrie, foarte consecvent, 203? Și tot așa când mulți copii din clasa II, scriu o sută trei unimi alfel: 1003! Copilul care scrie 203 — când i s'a dictat să scrie *douăzecișitrei* — *raționează perfect*; numai că-i sunt insuficiente cunoștințele teoretice ce i s'au dat, pentru a putea rezolvi *bine* (după cerințele științei), problema dată. Căci ce-a învățat el decât atât: „Copiii *Douăzeci* se scrie așa 20!“ Cu această cunoștință ce e mai natural decât ca copilul să scrie ce aude: *douăzeci și trei=203*?

Cum vedem dară noțiunea dată despre zece *numai* ca mulțime („numărul zece“) *nu ne poate ajuta să explicăm științificește scrierea lui zece*. Ce-i dar de făcut? Să vedem.

După mii de ani de experiențe, mintea omenească a ajuns să vadă că nu e bine ca să-și pună la încercări prea obositoare puterea ei memorială. Ea vrea să se menageze; de aceea, ajungând pe scara numerelor, până la o înălțime oarecare, și-a zis: „Până aici! Mi-ajung *numerele* câte le-am inventat. Aici — din nouă și nimic și încă o unime — fac o grămadă, un alt *unu*, o altă *unitate* mai mare și număr cu ea ca și până aci“. Și notați, până aici reușit să-și facă o normă numai în *formarea* acestor noi unități. *Altă* muncă a fost apoi, pentru a afla chipul lor de scriere.

Și l-a găsit: „*Aceleași cifre, cari au înfățișat cel dintâi fel de unități numite unimi, tot ele vor înfățișa și acest al doilea fel de unități numite zeci, — dacă le vom scrie la stânga unimilor în locul al doilea*“.

Admirabilă și genială simplitate de înfățișare a unor noi unități, prin nimic altceva, decât prin simpla schimbare de loc a unor semne vechi. Din cele expuse se vede dară că — dacă vom să-l și scriem — procedeul de a da noțiunea numai despre *mărul* zece e necomplet.

Pentru a predă și *scrierea* lui zece, noțiunea lui trebuie să se dea neapărat și ca *unitate* (ca „tot“ cum zice programa aritmetică).

Dar și la „noțiunea de zece ca tot“ vedem folosindu-se *grupe* de punte, *snopi* de bețișoare, șiruri de soldați, adică *multimi* de câte zece, luate dintr'odată, ceea ce poate fi bine pentru mai târziu, nu însă când e vorba să se producă *ideea* și să se poată da *noțiunea* de un tot neîmpărțit, unitar, scurt, *noțiunea unității* zece. Acestea sunt constatările pe care le poate face oricine asupra chestiunii, în starea ei de până acum.

Observațiile ce urmează privesc în chip pozitiv, același chestiune a lui zece, din punct de vedere al noțiunii și al scrierii cum și chestiunea lui zece *ca bază a sistemului de numerație și scriere a numerelor*.

1. Pentru a *număra* orice fel de unități în sistemul decadic avem nouă numere: unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă.

2. Pentru a *numi* diferitele feluri de unități din sistemul decadic, avem următoarele cuvinte: unimi, zeci, sute, (mărginindu-se numai la prima clasă de unități).

3. Pentru a *scrie* orice fel de unități decadice, avem următoarele cifre: 0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. — Fiecare din acele

cifre poate înfățișa pe oricare din categoriile de unități numite, în condițiile următoare:

a. când cifrele se vor scrie în *locul întâiu din dreapta*, ele vor însemna *unimi*;

b. când aceleași cifre să vor scrie în *locul al doilea, la stânga* unimilor, ele vor însemna *zeci*;

c. când cifrele se vor scrie în *locul al treilea, la stânga*, ele vor însemna *sute*.

De o deosebită importanță e să se țină minte că *numele* pe care li ia o cifră, e *determinat* de *locul* pe care acea cifră îl ocupă. Pentru a se putea însă vorbi de *locuri* ale cifrelor, ele trebuie să fie mai întâi în tovărășie unele cu altele. Astfel avem nouăzeci de numere formate din însoțirea a două cifre (numerele dela 10 până la 99) Interesant de observat este că din aceste nouăzeci de însoțiri de două cifre, *optzecișuna sunt însoțiri de cifre însemnătoare* și numai *nouă sunt însoțiri între cifre neînsemnătoare care arată zeci, cu cifra 0 care înseamnă unimile ce lipsesc*. Să se știe însă că în toate nouăzeci cazurile, *zecile sunt zeci nu pentru că sunt ori nu sunt în societatea lui 0, ci numai pentru că stau la stânga unimilor, în locul al doilea*.

4. Cifra 0 deci nu a fost inventată pentru a rezolvi problema scrierii zecilor ori a sutelor, ci din capul locului i s'a destinat un alt rol: să ocupe *ea* locul vreunui fel de unități din lăuntrul ori dela finele numărului, unități care *întâmplător* ar lipsi. Na e vorbă, locul ar fi putut sta și gol; dar teama că înghesuiala cifrelor ori prea-marea distanță liberă dintre ele ne-ar lua puțința de a *determina* locul pe care-l ocupă o cifră și astfel n'am mai putea-o numi, ne-a hotărât să punem în acele locuri goale, semnul 0, care nu arată *nimic*.

Căci, să vedeți: Dacă ni s'ar da nouă să adunăm două numere: cincisute-patruzeci și două unimi, cu treisute-patru unimi, noi am putea scrie socoteala și așa:

$$\begin{array}{r} 542+ \\ 34 \\ \hline 846 \end{array}$$

fără ca lucrarea de adunare ori rezultatul să sufere vre-o împiedecare sau schimbare,

Mai iată un exemplu *tipic*, în care cifra 0 nu intervine ca să scriem unitățile decadice și cu toate acestea *nu se produce*

încurcătură decât în cazul când n'am scris vreo cifră la locul potrivit:

$$\begin{array}{r}
 87 \times \\
 35 \\
 \hline
 435 \\
 261 \\
 \hline
 3045
 \end{array}$$

Citiți, vă rog, cele două produse parțiale. Unul se citește: patru sute-trei zeci și-cinci unimi. Dar celălalt cum se va ceti? Priviți acolo cifra *unu*, care *n'are zero la dreapta*, dar pe care totuși n'o vom ceti o unime, ci, pentrucă ocupă locul al doilea spre stânga, o vom numi *un zece*, și pentru care o și însumăm în zecile produsului total.

Credem că acum s'a înțeles că cifra 0, când se scrie la dreapta unui număr, întruatât are rol în scrierea numărului, întrucât ea, ocupând locurile din dreapta cifrei însemnătoare numărului, nu face alceva decât *determină locul* pe care acea cifră trebuie să-l ocupe, pentru a putea căpăta *numele* trebuincios.

5. Noțiunea unităților decadice, odată ce sunt *unități*, nu se va da altfel — la început — decât ca unități, care apoi pot fi descompuse în unități mai mici. Mijloace de inducție bune pentru scopul nostru ar fi:

a. De întrebuințat încă de la tratarea primelor numere în diferitele socoteli cu ele, centimetri cubici (sau orice alt fel de cuburi) precum și un fel de mici roțițe de forma exact cilindrică, de aceeaș mărime, de forma gologanului, dar până la un centimetru de groase). Tot aci pot fi folosite și bețișoarele însă pe cât se poate de aceeaș grosime și lungime. Natural, pot fi folosite și bălele, ca unele a căror mânăuire e foarte comodă.

b. Pentru a da noțiunea de *zece* asemănat obiectelor de la unimi, vom avea: prisme pătrate cu baza de un centimetru pătrat și înalte de 10 cm; cilindre cu baza cât a roțițelor de care fu vorba la unimi, și înalte întocmai cât zece din acele roțițe. Scopul nostru este acesta: suprapunând 9+1 obiecte-unimi, să căpătăm un corp geometric *absolut identic* cu un altul *întreg neîmpărțit*. La cele 9+1 corpuri-unimi suprapuse, alăturând și acesta *unu*, să se vadă că sunt la fel de mari, apoi retrăgând cele 9+1 unimi, rămâne să impresioneze acel *nou soi* de corp și căruia noi îi dăm *numele* de *zece*.

După ce am dat noțiunea de *zece*, putem cere copiilor să numere zecile până la 9, întocmai cum *au învățat* să numere cu unimile; de asemeni, se pot face operațiile orale cu zecile, întocmai așa cum s'au făcut cu unimile. E elementar de recunoscut, că de piedeci logice nu se poate vorbi.

6 *Scrierea lui zece*. Din cele scrise până aci, ne va fi ușor să arătăm cum să se predea scrierea lui zece. Noțiunile de *unime* și *cifra* trebuie să fie date. Ca idei apercptive, *scriem toate unimile într'o coloană verticală ascendentă. La scrierea lui zece, vom zece:*

Pe un zece îl scriem tot cu cifra 1; dar (ca să se știe că nu e unime ci zece, nu-l mai scriem în dreptul unimilor, ci cu un loc mai spre stânga rămânând ca, la dreapta lui zece să scriem unimile câte le-om avea.

Am spus la începutul acestui capitol, la punctul 3, că cifrele când arată mai multe categorii de unități decadice, trebuie să fie mai multe în tovărășie și anume: de la cel mai mare fel de unități numite în număr, până la unimi inclusiv; altfel nu se poate vorbi de *locurile* pe cari le ocupă acele cifre, și deci nici *nume* nu li se poate da. Cu scrierea lui zece, am ajuns la acest caz al întovărășirii cifrelor. *Un zece* se va scrie cu cifra 1 scrisă mai la stânga; dar pentru a-l putea *numi* zece, el nu poate sta singur ci trebuie scris în tovărășia unei cifre-unimi. — Acum: Cu care cifră-unimi să însoțim mai întâiu cifra 1-zece?

Se va cam sbârli tradițiunea; dar totuși o spunem că, din motive logice pe cari le vom expune numai decăt, noi nu vom alergă degrabă la cifra 0 s'o așezăm lângă 1-zece. Din contră: *Noi vom pune pe copii să scrie 1-zece mai întâi în tovărășia mai multor cifre-unimi însemnătoare și mai apoi în tovărășia lui 0. Va putea sări în sus tradițiunea, uimită de ușurința cu care s'a călcat principiul: De la ușor la greu! Fie însă liniștită! Noi tocmai de acest principiu ne călăuzim când producem așa. Căci cheștiunea este aceasta: Pe care număr îl vor scrie copiii mai ușor: pe 10 ori pe 12 de e., adică un zece fără nici o unime, ori un zece și două unimi? Dacă ne gândim că noi ținem foarte mult ca copiii — nu învățătorul — să aplice ei în mod conștient învățătura că o cifră se poate numi zece numai atunci când ea va fi scrisă în locul al doilea la stânga, pe când dacă va fi scrisă în locul întâiu se va numi unimi; dacă ne gândim că aplicarea ca scriere a unui număr e mult mai ușoară atunci când avem ce scrie (decăt când nu avem ce scrie), (căci în cazul din-*

tăiu fiecare fel de unitate auzită din dictare *impresionează* fapt mintea copilului și la scriere ea *trebuie* să tragă la locul ei (s'a stabilit de știință); atunci vom răspunde hotărât: *Pe un zece și două unimi* îl vor scrie copiii mai ușor, din pricină că la aceasta, *ambele* părți componente — *și un zece și două unimi* — sunt cantități care impresionează în mod *pozitiv* simțurile și prin însuși faptul *existenței* lor, *cer* să fie înfățișate prin cifre care ocupă *locuri* corespunzătoare cu *numele* ce poartă. — Problema *un zece și nici o unime* se rezolvă prin scriere mai la urmă *după* ce copiii au rezolvit patru cinci probleme în care au *un zece și unimi*.

Credem că nu mai e nevoie să spunem că acum copiii sunt în stare să formeze și să scrie ei, *orice număr format din două cifre*. Vor urmă, natural, operațiile cu numere formate din două cifre. Ar fi ceva de vorbit și de aceste operațiuni. Le lăsa însă deocamdată, și încheiem.

Marin Florescu

Istoria Națională în școală primară română.

Postulatul suprem al educației este formarea caracterului. Cultivarea intelectuală fără cultivarea sentimentelor nu duce la fericire socială. Numai progresând paralel cu amândouă, vom atinge scopul: ca omul să fie „om”, adică să fie de omenie și harnic familie. Icoana unui popor se vede în familie. Școala va picta această icoană pentru a înfățișa viața Neamului și a Patriei. Viața se poate aprinde numai prin viață, deci ceea ce e mai sublim, sentimentele morale nu se pot resuscita în copii decât prin exemple, întâmplări și evenimente istorice. (J. Paul.)

Acest scop îl urmărește Istoria în școala primară. Istoria este martora timpurilor, lumina adevărului, viața, amintirea și învățarea vieții. (Cicerone.)

Nu este popor pe fața pământului care să aibă o istorie mai educativă, ca Românul. În Istoria Românilor găsim cele mai strălucitoare epoci de glorie emanând din eroismul voievozilor și vitejia fără seamăn a neamului nostru. Găsim alături și cele

varul robiei de veacuri mai dureros ca al Israillienilor în Egipt și în Babilon. Găsim cele mai frumoase exemple de răbdare, de rezistență, de revoltă, de luptă, eroism și jertfire de sine. Și precum odinioară Bunul Dumnezeu, a scos pe Israillieni din robie așa a scos și poporul român din jugul dușmanilor de moarte și l-a făcut stăpân pe vechiul său pământ. Pământul românesc este dreptă moștenire dela Daci și Romani. Dacii încă l-au avut în moștenire dela strămoșii lor. Și dacă totuși acest pământ este îngrășat cu sânge omenesc, cauzele sunt deseale năvăliri barbare cari s'au isbit aci în zidul de oșel al vilejiei românești alimentată din iubirea de lege și moșie. Ceeace nu s'a putut ajunge cu sabia în mână, a ajuns însă dușmanul cu ramura de măslin.

Cunoscând sufletul românesc și firea-i ospitală, streinul s'a incubat pe nesimțite în casa aceasta, s'a organizat politicește și s'a declarat stăpân. Românul necunoscând pericolul ce-l amenință și neavând fire de hain și tendințe hrăpărețe, nu avea organizație nici pentru ofensivă și nici pentru defensivă. Astfel se explică cum au ajuns Românii din Transilvania și Banat sub stăpânirea Ungurilor și Românii-macedoneni sub neamurile înconjurătoare.

Se va împărți materia de predat precum urmează:

- a) Daco-Românii subjugati,
- b) Daco-Români liberi,
- c) Macedo-Românii,
- d) Istro-Românii,
- e) Unirea politică a Daco-Românilor și emanciparea,
- f) Românii de peste hotarele României libere.

Vom fi cu considerare la predarea istoriei dacă:

1. Școala are elevi români,
2. Școala are elevi români amestecați cu minoritari: unguri, nemți, ruși, turci etc.
3. Școala are numai elevi minoritari și anume care?

Rolul Istoriei Românilor în școala primară este să trezască la copii iubirea de Patrie și de Neam, prin cunoașterea faptelor strămoșești, pentru apărarea contra asupritorilor, usurpătorilor și pentru ridicarea acestei patrii.

Scopul fiind de natură educativ, se atinge numai prin procedare cu iubire și entuziasm. Să se scoată la iveală dreptatea tuturor acțiunilor național — patriotice românești prin predarea convingătoare cu dovezi și argumente.

Spre acest scop este necesar ca propunătorul să fie însuși

pătruns de sentimentul iubirei național — patriotice și acțiune școalei să nu fie, ori să nu poată fi anihilată de familie.

La aceste cerințe, în deosebi pentru Școalele primare a nuturilor cu populație minoritară din Transilvania și Banat, trebuie să cunoaștem acțiunea educativă a școalei primare de ieri, care în mâna asupritorului era armă de nimicire a tot ce a fost românesc: mare, celebru, sublim, victorie și glorie. Să nu punem aceste impresii și sentimente contrarii propunătorilor minoritari, ci să ținem cont de educația generației de azi a părinților lor minoritari foști elevi ai școalei de ieri. Și dacă aceștia știu, ori nu cred, trebuie să știe și să creadă copiii lor mătorele:

Românii sunt locuitorii băștinași ai acestui pământ. Pe apa trece și petrele rămân, așa au trecut și peste neamul românesc de pe aceste plaiuri toate încercările și necazurile trecut chiar și hegemonia maghiară și a învins dreptatea. „Vârul este sfânt și în cer și pe pământ“.

Românii de pe aceste plaiuri ajunseră supuși Ungariei, ceașă țară era organizată după sistem feudal. Poporul era împărțit în caste: nobili, preoți și iobagi. Soarta iobăgimei era foarte grea. După revoluția lui Gheorghe Doja la 1514, s'au gîfărit din nou raporturile de drept dintre caste și legile străbune și aranjat sub numirea latină (ca limbă oficială) „Tripartit opus“. Iobăgimea, care cuprindea în sine poporul român, a rămas într-o sclăvie nemaipomenită. Nobilul dispunea de iobag ca animalul său. Pe lângă aceasta a mai venit și urgia proștă a lezuiților. Noroc, pentru Români a fost că Ungaria a căzut în Turci, și în timpul ocupațiunii și a războaielor, acțiunea din noasă și păgubitoare contra Românilor din părțile ungurești mai stagnat. Cu atât mai rău au ajuns Românii din Transilvania.

După căderea Ungariei sub Turci, Ungurii și-au concentrat toate puterile lor în Principatul Transilvaniei. Pătrunzând și se reformația bisericeii catolice, Ungurii în frunte cu principele au primit religia calvină și o parte din ei, secta unitară (ariani) Sașii din Ardeal au primit religia luterană. Atunci au început prigonirile proselitice calviniste. Nobilimeii române, dacă nu trecu la calvinism i-se cassa titlul și confiscău averile. Mitropolitul ortodox român, era sub supremația superintendentului calvin. E esențial a se aminti că națiuni recunoscute erau în Transilvania numai ungurii, sașii și secuii; acum și secuii se numără și se recunosc.

ca unguri. Confesiuni recunoscute de lege erau numai cea calvină, catolică, luterană și unită, iar religia ortodoxă rom. alături de cea mozaică, erau numai ca tolerate. În colecțiunea legilor transilvane din veacul XVI „*Approbatæ constitutiones regni Transylvaniae*” se cuprind spre exemplu astfel de dispozițiuni tiranice: „Românii să fie ținuți în sclăvie desăvârșită: ei să fie în țară numai tolerați și chiar aceasta numai cât timp vor afla cu cale principele și nobilii. Până atunci să fie îndatorați să plătească tot felul de zecimi, căci nu merită o tratare mai bună, cu atât mai puțin vre-o grație”.

Legile transilvane din veacul al XVII adunate sub titlul: „*Compilatae constitutiones Transylvaniae et Partium Hungariae eidem adnexarum*” cuprind exterminarea totală a poporului român din Ardeal și desființarea bisericeii ortodoxe române. Ungurii în propaganda lor politică și culturală au dat numiri și nume ungurești la toți și toate. La persoane, munți dealuri, văi, ape, sate, orașe, județe etc. Nu-i mirare că nobilimea română din Ardeal, sub forța împrejurărilor din acele timpuri grele, a trecut împreună cu o parte a poporului la calvinism și s'a desnaționalizat. Am găsit prin cimitire ortodoxe rom. din Ardeal și inscripțiile de pe cruci scrise ungurește până înaintea războiului mondial. Și sunt sate printre secui cu locuitori de religie ortodoxă (ohitú) vădită zică români, care nici acum nu știu românește.

Relatând aceasta, vedem o minune a lui Dumnezeu, că anul 1848 a mai găsit aci un popor, care să declare cu lacrimi de durere, unirea și alipirea la Patria română.

Se explică acest fapt în virtutea vitalității fără seamăn a poporului nostru.

Puterea de rezistență cu „ține minte” a Românului se evidențiază și din atitudinea lui Nicolae Ursu Horia în revoluția din anul 1784. El găsimd comune românești ungurizate, a silit lozorii să se reboțeze și dacă acțiunea sa era de durată mai lungă, rezultatele bune nu întârziiau. Acel „ține minte” al Românilor a făcut ca Românii ardeleni la anul 1848 să nu primească cucerirea Transilvaniei la Ungaria, ci s'au declarat credincioși împotriva Austriei și au luptat contra Ungurilor.

Acum e timpul să se repare pierderile trecutului. Numirile locale ungurești să fie reboțezate la cele românești. Pentru sate ungurizate din Ardeal să li-se crească pe spesele Statului școli și învățători dintre copiii lor, cari să-i poată readuce la

lumina adevărului. Asemenea apostoli vor putea propovădui
vărul în toate școalele minoritare.

Ca norme la predarea istoriei naționale vom observa ur-
toarele:

Iubirea față de părinți și rudenii ne permite să căl-
elevii la moși-strămoșii noștri de pe vremuri, cărora făcându-
istoricul (biografia) eventual mergând și la morminte și
mijloace de amintire, putem trece la istoria comunei, a țării
și a patriei.

Dela legendele ținutului trecem în clasa II-a la legendele
istoriei despre eroii naționali. Istoria adevărată, pe documente
fixată de istorici, se începe în clasa III-a și se continuă până la
terminarea școlii primare.

Dintre metodele de propunere la istorie, pedagogicește
tuit este metoda biografică, care descrie nu evenimentele epocii
ci persoanele care prin faptele lor nobile și mărețe, au trăit
epoce, în era în care au trăit. Se va observa și firul cronologic
al unităților de predare ca o urmare naturală.

De mare ajutor ne este la predarea istoriei, dacă punem
aplicare principiul concentrației, observând legătura posibilă
cecelalte obiecte de învățământ.

I. Lucrul manual. Vom face din lut și din carton: coif, sa-
tun, pod, monument, cetate, etc. Din hârtie colorată: drapel
național, haine de aprozi și voevoiezi etc.

II. Desemnuri: arme drapel, case, cruci, monumente, etc.
persoane istorice, tablouri colorate etc.

III. Cântare: cântece naționale, — patriotice potrivite
ților istorice.

IV. Intuiție: În muzeul școlii e bine să avem colecții
mai bogate de obiecte vechi istorice. Tablouri istorice, albume
și colecții de cărți ilustrate, etc. Vom face excursii în locuri
istorice, cântând marșuri și alte melodii naționale. Este frumos
că se ridică monumente pentru bărbații mari ai neamului, ca
pentru eroii căzuți în război.

Un obicei vechi a fost la Români, plantarea pomilor
arborilor) în legătură cu evenimente cum ar fi spre exemplu
epidemie, moartea cuiva, o năvălire, o secetă, un polop, zădă-
bisericești etc. Așa avem și „Stejarul Unirii“ pe care datorită
toți să-l păzească de ori-ce stricăciune și să-l îngrijească.

V. De mare ajutor ne sunt și sărbătorile naționale, dacă le perbăm cu demnitate.

Forma de predare este narativă. Locurile istorice le vom așeza totdeauna și pe hartă.

La treptele metodice vom observa.

a) În pregătire formarea organului apercetiv pentru înțelegerea subiectului nou.

b) În predare extragerea ideilor principale. Unitățile metodice prea lungi se vor împărți în subcapitole.

c) Asocierea are loc în mod natural cu acțiuni și evenimente în referințe directe sau indirecte și asemănătoare, scoțând veridicitatea și motivele.

d) Generalizarea va fi în maxime, proverbe și sentințe.

e) Aplicarea va pune dispoziția sufletească a elevului în cazuri analoage, cercetând acțiunea ce i-ar conveni și ar fi de dorit. Vom observa dacă mergem bine spre scopul destinat, adică formarea caracterului național-patriotic.

Și dacă în predarea altor obiecte de învățământ se recerec dobăci și sârguință mare întru atingerea scopului, la istorie ne mai trebuie și suflet românesc, ca să formăm pe „Românul” Românului Mari.

Vasile Olariu
inv. Făgel.

PLANUL

lecției model la intuiție „Vulpea”, ținută cu elevii clasei Ia șc. de aplicație în ziua de 28 Noemvr. 1931, pentru elevii clasei VI. normală.

Scopul { Formal — cultiv. spirit. de observ. și a simțurilor.
Material — Dobândirea cunoștințelor clare despre vulpe.

Metodul — Analitico-sintetic.

Material didactic — Vulpea împăiată. Tablouri cu diferite scene.

Lecție indirectă la clasa I. Adunări în cadrul numerilor 1—20.

Scriu exercițiile următoare pe tablă:

$$9 + 1 = ?$$

$$7 + 2 = ?$$

$$6 + 4 = ?$$

$$7 + 3 = ?$$

$$1 + 7 = ?$$

$$2 + 6 = ?$$

$$5 + 4 = ?$$

$$5 + 5 = ?$$

$$3 + 9 = ?$$

$$8 + 2 = ?$$

Să-mi spună unul cât fac $9+1$? Dar $7+2$? Așa procedăm și cu celelalte exerciții. Scoateți-vă tăblițele. 1, 2, 3. Scrieți exercițiile după tablă și scrieți cât fac? Li observ în timpul predicii lecției la clasa II, și la urmă le controlez ce-au scris.

II. Lecție recapitulativă la clasa II. Examinarea lecției trecute „câinele”.

III. Lecție progresivă. „Vulpea”.

Pregătirea. Ce animale trăiesc pe lângă casa omului? (șica, câinele, etc.). Fiindcă trăiesc pe lângă casa omului, le numim? (...domestice). Ce animale trăiesc prin pădure? (ursul, vulpea). Pe acestea cum le numim? (sălbatic). Ce altă animală trăiește prin pădure, prin locuri ascunse, pe câmp? (...vulpea).

Anunțarea. — Azi vom învăța despre vulpe. Despre ce ne învățăm? (...vulpe). Scriu la tablă.

Predarea. — Prezint școlarilor animalul împăiat, ori tablă. Ce animal este acesta? (Animalul acesta este vulpea.) Ce fel de animal e vulpea? Domestic ori sălbatic? (...sălbatic). Ia priviți și spuneți, e mai mare, ori mai mică decât câinele? (...mai mică.) Pe unde trăiește? (...prin păduri, crânguri.) În ce locuri? (...în găuri.) Știe cineva dintre voi cum își sapă ea locuința? (...). Ascultați să vă spun eu! (Povestind desenez.)

Cu ghiarele, scobește pieziș în pământ o gaură cotită strâmtă la gură. După aceea lungește scobitura pe sub pământ o mai adâncește și o lărgeste mult în lături. Aici e culcușul. Dela culcuș pornește în mai multe părți, cu alte scobituri, care le scoate la fața pământului, foarte departe de intrare.

Cum își sapă ea locuința? (Cu ghiarele....). Dece face gaura strâmtă la gură? (...). Ia priviți la corpul ei și spuneți cum este el? Mare și gros ori lung și subțire? (lung și subțire.) Pricepeți acum de ce-și face gaura strâmtă la gură? (...are corpul lung și subțire.) După ce a făcut scobitura în pământ, cum face? (...adâncește în lături.) Dece își face ea culcușul adânc și larg mult în lături? (...să se poată mișca în el.) Afară de culcuș, ce mai sapă vulpea? Cu ce sapă vulpea locuința? (...cu ghiarele). Cum sunt ghiarele ei — dacă poate să facă atâtea scobituri

ele — slabe, ori puternice? (...puternice.) Ia priviți-le! (Se arată, se pipăie picioarele și ghiarele vulpei și se întuesc).

Să spună unul tot ce învățarăm despre vulpe. (Adică: ce e vulpea, pe unde trăiește și cum își face locuința? (Mai mulți școlari, reproduc cele învățate.)

Cu cine mai locuiește vulpea în culcuș? (...cu vulpoiul și cu puii săi.) Câți pui fată vulpea? (...2—4 pui.) Cu ce-și hrănește ea puii? (...cu lapte și carne de păsări.) Dar vulpile cele bătrâne cu ce se hrănesc? (Cu păsări, șoareci, etc.) Cine poate să spună cum își vânează vulpea prada? — Ascultați să vă spun eu! Ziua șade ascunsă în vizuină, căci i-e tare frică de oameni, iar noaptea pleacă după pradă. Câteodată, când o răzbește foamea, iese și ziua, dar nu se depărtează mult de culcuș. Atunci scormonește prin mișinile șoarecilor și-i prinde, ori culege melci, dimineața, de prin iarbă. Alteori pândește pasările sălbatice până se lasă jos să ciugulească. Atunci se târăște ușor ca o pisică până lângă ele și când îi vine bine, se aruncă asupra lor și le prinde. La iepuri se duce după mirosul urmelor până la culcuș și acolo îi apucă fără veste și-i prinde. Câteodată se ia chiar după ei în goană și nu se lasă până nu-i prinde.

Ce face vulpea ziua și ce face noaptea? (Ziua șade ascunsă în vizuină, de frica oamenilor, iar noaptea pleacă după pradă.) Ziua nu iese niciodată din vizuină? (Câteodată, când o răzbește foamea, iese și ziua, dar nu se depărtează de culcuș.) Cum prinde ea șoarecii și șobolanii? (...le strică mișinile cu ghiarele și-i prinde.) Dar pasările sălbatice cum le vânează? (...le pândește până se lasă jos să ciugulească, apoi se apropie de ele ușor ca o pisică și când îi vine bine, se aruncă asupra lor și le înhață.) Cine știe cum prinde ea iepurii? (La iepuri se duce după mirosul urmelor până la culcuș și acolo îi apucă fără veste. Câteodată se ia chiar în goană după ei și nu se lasă până nu-i prinde.) Ce fel de miros are vulpea, dacă poate ea să dovedească culcușul iepurilor, mirosindu-le urmele? (Vulpea are mirosul foarte ager.) Ce animale mai au mirosul ager ca vulpea? (...câini de vânătoare.)

Când pleacă vulpea după pradă, cum vânează ea șoarecii, șobolanii, pasările sălbatice și iepurii? Urmează reproducerea.

Cu ce spuserăți că se mai hrănește vulpea? (Vulpea se mai hrănește și cu păsări de curte). Pe acestea cum le vânează? (.....)

Ascultați la mine!

Pe inserate iese din vizuină și se apropie de marginea satelor, pitiș-pitiș ca un hoț. Aci se așează într'un loc ascuns, unde poate să privească împrejurul ei. Miroase și mișcă urechile în toate părțile, ca să audă sgomotul pasărilor de pretutindeni. Cum le-a simțit unde sunt, se strecoară până la ele așa de ușor ca să n'o simtă nici câinii și nici oamenii. Atunci e vai de sărmanele paseri! Le apucă pe câte una, deodată cu gura rele peste aripi și cu gura de gât, le crestează beregata cu colții și le lasă moarte. Dacă aude vreun sgomot, le adună pe toate moarte, și le apucă cu gura tot de gât, apoi o ia la sănătoasă către vizuina sa.

Când pleacă vulpea să fure găini, găște, rațe? (Pe inserate iese din vizuină și se apropie de marginea satelor....) Ce face ea la marginea satelor? (Se așează într'un loc ascuns, de unde poate să privească împrejurul ei.) Priviți la ochii ei și spuneți de ce poate să vadă și noaptea? Fiecare privește la ochii vulpei și deamănuntul, apoi răspunde. Se pun întrebări cu privire la mărirea și micșorarea pupilei. Dece miroase și mișcă mereu urechile în toate părțile? (...ca să audă sgomotul pasărilor de pretutindeni. Cum sunt urechile ei? Se lasă timp școlarilor să le privească. (Urechile ei sunt mici și ascuțite.) Ce fel de auz are vulpea? (...foarte dezvoltat.) Ce face ea după ce a simțit paserile moarte sunt? (...se strecoară până la ele ușor, ca să n'o simtă nimănui. Le apucă apoi... deodată cu ghiarele peste aripi și cu gura de gât; le crestează beregata cu colții și le lasă moarte.) De ce le apucă deodată cu ghiarele peste aripi și cu gura de gât? (...ca să nu poată nici să cârâie, nici să pâlpâie din aripi și să facă sgomot.) Cu ce le crestează ea beregata? (...cu colții.) Cum privești-i colții! Școlarii privesc colții, îi pipăie și-i numără. Ce colți are? (...patru colți.) Cum sunt colții ei? (...lungi și ascuțiți.) Dece are ea colți lungi și ascuțiți? (...ca să poată să sfâșie pielea, sările, iepurii, etc.) Cari animale mai au colți lungi și ascuțiți? (...vulpea? (...câinele.) Ce face ea când aude vreun sgomot? (...se strecoară până la ele, ca să nă pasărilor cele moarte, le apucă tot de gât și...) De ce le apucă tot de gât? (...ca să poată lua mai multe deodată.) la priviți gura ei! Cum îi este gura? (gura ei este foarte mare.) Dar cum este: scurt și gros, ori lung și ascuțit? (...botul îi este lung și ascuțit.) De ce are ea gura așa mare? (...fiindcă își ca prada cu gura și să poată lua multă deodată.) Cine poate

spună cum vânează vulpea pasările de curte? Se reproduce de către elevi această parte, apoi totul dela început.

Ce pate jupâneasa vulpe pentru stricăciunile ce face? (Pentru stricăciunile ce face, oamenii o omoară și-i iau blana.) Cum se vânează vulpea? (.....) Ascultați la mine! Oamenii întind fiarele pe unde știu că are să vină; pe lângă cotețele pasărilor sau chiar la gura vizuinii. Vulpea, cum simte că i s'a pus fier la intrare, iese pe altă parte și părăsește culcușul pentru totdeauna. Dacă vânătorul îi întinde fiare la toate ieșirile, ea face alta nouă și fuge, păcălindu-l. Când vede că nu mai e chip de scăpare, se preface moartă. Vânătorul însă n'o iartă, ci o omoară și-i ia blana.

Alteori pleacă mai mulți oameni la vânătoare de vulpi și iau cu ei puști și câini de vânat. Caută vizuina cu toate răsufălătorile ei, apoi unii păzesc și alții sapă, până dau peste ea.

Cu blana de vulpe se blănesc paltoanele, căci e moale și călduroasă.

Cum vânează oamenii vulpea? (...întind pe lângă cotețele pasărilor, sau chiar la gura vizuinii, câte o cursă.) Ce face vulpea, când simte că i s'a întins ferul la intrare? (...iese pe altă parte și părăsește culcușul pentru totdeauna.) Dar când simte că i s'au pus fiare la toate ieșirile? (...își sapă altă ieșire și fuge, păcălind pe vânător.) Pricepeți voi pentru ce își face ea locuința cu mai multe răsufălători? (...ca să aibă pe unde să fugă când vânătorul îi pune fiare la intrare.) Când vede că nu mai e chip de scăpare ce face vulpea? (...se preface moartă.) De ce se preface moartă? (...ca să înșele pe vânător.) Ce fel de animal e vulpea: e cinstită, ori e hoată, șireată? (...e hoată și șireată.) În ce chip vânează oamenii vulpea? (...pleacă mai mulți la vânat.... unii păzesc ieșirile, iar alții sapă până dau peste ea.) Ce facem cu blana de vulpe? (...se îmblănesc paltoanele fiindcă e moale și călduroasă.) Ce culoare are? (...roșcată pe spinare și vântată alburie pe pântec.)

Cum se vânează vulpea? Elevii reproduc această parte, apoi totul dela început.

Rezumat. — Cu ce se hrănește vulpea mai mult? (Vulpea se hrănește mai mult cu carne.) Cum se numesc animalele cari se hrănesc cu carne? (...se numesc carnivore.) Vulpea, ce fel de animal e, după felul ei de hrană? (Vulpea e un animal carnivor, pentru că se hrănește cu carne.) Cum este vulpea? (...hoată.) Și

mai cum? (...șireată.) Atunci ce fel de animal este vulpea? (...șireată).

Aplicarea. — „Vulpea la pasări”. Ci-că odată o vulpe plecase după furat pasări. Ea își zicea în sine: „Ce proști sunt oamenii ăștia! Cresc pasări pentru noi și noi le mâncăm degeaba, fără să ne batem capul cu îngrijirea lor. Ah, și ce carne bună au!” Și așa, tot gândindu-se ajunse la o casă, unde știa ea, că erau pasări grase. Sări gardul binișor și se târi încet până la coteț. Pac! răsună deodată capcana. Vulpea fu prinsă în cursă. Ea se rugă de câinii cari o lătrau, să le fie milă de ea, să scape de moarte. Câinii însă lătrară până veni stăpânul. Acesta cum o văzù, îi zise: „Ah! mi-ai căzut acum în mână, jupâneasă vulpe! Ce mai blană o să fac din tine! Haide, fugi, dacă-ți e în mână!” Vulpea și-a plătit lauda cu blana ei. Dar printre oameni nu sunt șireți ca vulpea? (...sunt și printre oameni.) Dacă voi face și ei ca vulpea, ce vor păți? (Vor cădea ca și ea.) Atunci noi trebuie să fim șireți ca vulpea, sau nu trebuie să fim. (Noi trebuie să fim.) Dece? (Ca să nu pățim ca ea.) Ei! Acum deschideți la pag. 199 să vedem și acolo ce ni se spune. Să citească unul. Pun cât mai mulți elevi să citească. Pentru lecția viitoare, copii, aveți la intuiție, vulpea. Scoateți-vă desemele. 1, 2, 3. Uitați-vă la tabloul după tablă și desemnați vulpea cum a prins rața sălbatică.

C. David Institutul.
Șc. aplicație a șc. normale Arad

Măsurarea inteligenței

copiilor de 8—9 ani, dela șc. de aplicație de pe lângă șc. norm. de băieți din Arad, în anul școlar 1931—1932.

Pentru măsurarea inteligenței copiilor de 8—9 ani ai școlii noastre, am întrebuințat metoda „testelor alternative” Binet-Simon.

Am început printr'un examen de nivel intelectual, cu teste corespunzătoare vârstei de 8 ani, apoi am continuat cu alte teste pentru vârstele inferioare, pe care le-am aplicat celor care nu le-au deslegat pe acelea ale vârstei lor, iar pentru ceilalți teste superioare vârstei de 8 ani.

Chestiunile dela vârsta de 8 ani au fost următoarele:

1. Mingea pierdută în câmp.

2. Numărarea înapoi dela 20—0.
3. Compară două obiecte din amintire.
4. Să observe lipsa la 6 figuri.
5. Să dea data zilei.

Voiu arăta succesiv cum am procedat la examinare și în acelaș timp rezultatul măsurării. Copiii pe care i-am examinat au fost 5, toți din clasa II-a. Ardelean Mihaiu, Goma Traian, Doina Mariș, Macavei Elena și Șopron Vasile.

Când am pus prima chestiune, le-am explicat ca să poată înțelege toți. Am determinat pe tablă un cerc, care le-am spus că reprezintă un câmp circular, care n'are decât o singură ușe, pe unde se poate intra în el. Am împărțit copiilor câte o hârtie pe care făcusem dinainte câte un cerc, ce reprezintă câmpul. Le-am spus apoi: „ne închipuim că în acest câmp, s'a pierdut o minge. Nimeni nu știe în care parte se află mingea. Știm numai sigur, că mingea e pierdută în acest câmp”. Dupăce prin întrebări m'am convins că 'n adevăr copiii au înțeles, le-am spus: „luați creionul în mână și să-mi desemnați un drum pentru a-mi arăta cum ați căuta voi mingea, ca să fiți siguri c'o veți găsi”. I-am așezat la capătul băncii, ca să nu se poată uita unii la alții. Au început să lucreze. După vreo trei minute, fiecare lăsase creionul de bunăvoie.

Răspunsurile pot fi dela diferite tipuri. Tip. A. copilul nu înțelege și nu face nimic. Intre aceștia n'a fost nici unul. Tip. B. Copilul a înțeles instrucția dată, dar a tras linii la nimereală și întrerupte. Intre aceștea au fost: A. M., M. El. S. V. și G. Tr. Acest tip, satisface vârsta de 8 ani, la care se află acești copii. Tip. C. satisface vârsta de 12 ani. Planul urmat, e potrivit scopului: linii unite la capete, cercuri concentrice sau spirală. D. M. a fost singura, care a rezolvat mai bine, această chestiune. A făcut un drum în formă de spirală. A doua chestiune.

Numără înapoi dela 20—0.

În parte, această probă este o încercare de a ști felul cum elevii au profitat de lecțiile de aritmetică, la școală. Examinarea am făcut-o individual. A. M. a făcut o singură greșală, pe care a corectat-o; G. Tr. a numărat bine până la 9; aci, a făcut o greșală pe care a corectat-o imediat. Testul este valabil. M. E., când ajunsese la Nr. 7, nu știa ce urmează. Pentru a putea continua, a numărat dela început până la 7 și

apoi a continuat. Din cauza aceasta, a pierdut mult timp, trecând limita de 40 secunde, timpul fixat pentru acest test. Răspunsul este deci, nesatisfăcător. D. M. și S. V., au numărat repede și corect.

III.

Compară două obiecte din amintire.

Proba constă în a căuta dacă respectivul, poate, reprezentându-și două obiecte sau ființe, să găsească între ele vreo diferență sau asemănare. Proba făcută de mine, a constatat din comparația următoarelor: fluture — muscă; găină — rață; câine — iepure.

M. E. Am întrebat-o dacă cunoaște fluturii și mi-a răspuns „da”; dar muștele? (da) Sunt la fel fluturii cu muștele (nu) Pentruce? Prin ce se deosebesc? A fost imposibil ca ea să poată să-mi remarce vreo deosebire, decât după 15 minute. Atunci cu f. mare greutate mi-a spus că: „fluturii au aripele mari, iar muștele mai mici”. E adevărat că diferența semnalată se referă la mărime: fluturele e mai mare, musca e mai mică. S-au găsit mulți care în afară de această deosebire, au făcut altele din punct de vedere. Această fetiță n'a insistat însă nici asupra cel mai isbitor detaliu; de a spune că fluturele e mai mare ca musca. Ea mi-a spus că aripele fluturelui, sunt mai mari ca ale muștei. Pentru a face o comparație să fie bună, diferența trebuie să fie adevărată și exactă. Se întâmplă ca un caracter deosebitor pe care l-a marcat copilul la primul obiect, îl amintește la toate celelalte. Am întrebat-o după aceea, dacă a văzut și cunoaște găina și rața. Mi-a spus că au și ei. „E la fel găina cu rața? Seamănă (nu) de ce? Prin ce se deosebesc”? N'a putut să facă decât să repete mărimea deosebire: „găina e albă, iar rața e galbenă”. Această comparație n'a putut face. Aceasta denotă o f. slabă putere de imaginație și tot odată, puțin spirit de observație. Ș. V. Ce deosebire este între câine și iepure. Nu face nici o remarcă deosebire; decât că unul e mai mare ca celălalt. Iepurele are urechi mai mari decât câinele. Fluturele e mai mare, musca mai mică. A. M. la aceeași probă, răspunde mai bine. „Deosebirea între câine și iepure, este că, iepurele are carne care este bună de mâncat, pe când carnea de câine nu e bună”. La fluture și muscă nu s'a legat decât de detalii referitoare la mărime și culoare. Spiritul de observație și imaginația, slabe. G. T. face altă remarcă. „Muștele se deosebesc de fluturi, fiindcă toate sunt de aceeași culoare, pe când fluturii sunt de diferite culori”.

Între rață și găină face deosebiriile următoare: "ciocul uneia este ascuțit, pe când al celeilalte este lat. „Talpa raței este cu o pieleță ca să poată să înnoate; pe când găina are ghiare". Din toate răspunsurile căpătate dela el, am constatat că are în spirit de observație deosebit de al celorlalți. D. M. — Fluture — muscă. A dat răspunsuri surprinzătoare. Este singura la care se poate vedea o putere de reprezentare și spirit de observație f. ascuțit. Îmi face deosebirea dintre acestea două, spunându-mi că „fluturile are coarne (antene) pe când, musca n'are. Fluturile are trompă care este răsucită, iar musca are trompă dreaptă". Pentru vârsta la care se află ea, este un răspuns uimitor. Între rață și găină face iarăși o remarcă ce n'a fost făcută de nici unul. Mi-a răspuns, că rața are corpul lungăreț, iar găina îl are mai rotund. Găina are creastă pe care n'o are rața. Una are ghiare, alta, labă. După cum se vede, respectiva n'a remarcat numai detalii referitoare la mărime, ci și la formă.

IV.

Să observe lipsa la o figură.

Din 6 figuri pe care le-am prezentat succesiv elevei M. E. n'a putut să observe, lipsa, decât la două figuri. Erau figuri, căroră le lipseau diferite părți ca: nasul unui cap de om, gura, etc. Testul nereușit. Pentru a fi suficient, trebuie ca cel puțin 3—4 figuri să fi putut întregi, sau arăta lipsa lor. A. M. n'a observat decât la 3. La restul de 3 nu. Testul bun. G. T. n'a observat la 2. Testul bun. D. M. a complectat toate figurile. Ș. V. numai la una n'a observat.

V.

Să dea data zilei.

Informațiile pe care le-am cerut prin această probă, sunt în număr de patru: ziua, luna, în cât ale lunii ne găsim și anul corect. Testul se socotește reușit, chiar când câtimea din lună este greșită cu 3 unități. La drept vorbind un laic prea ușor crede că nu se va amăgi nimenea asupra numelui zilei și mai puțin asupra lunei și deloc asupra anului. Ei bine, au fost și dintre acei cari n'au putut să-mi spună numai numele zilei respective. M. El. n'a fost capabilă să-mi spună decât numele zilei. Testul nereușit. A. M. la fel. G. T. în afară de lună mi-a spus totul corect. Testul bun. D. M. a răspuns corect și precis la toate chestiunile.

După ce am terminat cu testele la vârsta de 8 ani, n-am putut constata după răspunsurile date, decât că din cei cinci elevi D. M. care mi-a răspuns precis la toate chestiunile este înaintată mintal; G. Tr. și Ș. V. corespund vârstei cronologice de 8 ani, iar A. M. și M. E. întârziată mintal. Pentru ca cercetarea să fie complectă și să pot ajunge la o concluzie, am aplicat o serie de teste superioare pentru cei mai buni, iar pentru ceilalți începând dela o vârstă inferioară vârstei lor cronologice, până la vârstele superioare, căci se poate întâmpla ca un copil să fie înaintat în inteligență sau fără să fie astfel, să nu reușască la unele teste ale vârstei sale, totuși să poată reuși la alte teste superioare. Se poate întâmpla ca unul să aibă aptitudini la matematică și astfel să deslege anumite teste dela vârstele superioare. Pentru aceasta am aplicat o serie de teste la toți, mergând până acolo până unde n'au putut să-mi mai dea nici un răspuns. Rămâne, într'un număr viitor, să continu cu rezultatele examinării.

Riza Ilie
cl. VII normală

Recrutarea personalului didactic

Reproducem textul proiectului de lege votat Joi de adunarea deputaților, după o foarte iritată discuție.

Art. I. — Art. 115 din legea învățământului primar, publicată în Monitorul Oficial Nr. 161 din 26 Iulie 1924, se înlocuiește cu următorul:

Personalul didactic al învățământului primar se compune din învățători titulari, învățători superiori și suplinitori.

a) Învățătorii titulari se recrutează dintre absolvenții cu examen de capacitate ai școalelor normale, cari au satisfăcut legea recrutării, în ordinea de vechime și merit. Examenul de capacitate se ține grupând în regiuni pe absolvenții tuturor școalelor și în fața unei aceleiaș delegații numite de minister, cari va face calificificarea generală.

b) Învățătorii superiori se recrutează dintre învățătorii licențiați în științe sau litere și filozofie și dintre învățătorii cari

dovedit sau vor dovedi creațiuni școlare sau sociale, recunoscute de minister în condițiile fixate de regulament.

Învățătorii superiori au precădere la recrutarea personalului didactic dela clasa a V-a la a VII-a (complimentar) și a personalului de control și administrație, ținându-se seamă de studiile lor și la numirile de directori.

Examenele și gradele definitiv gradul II și înaintare la gradul I se desființează și se înlocuiesc prin trei recompense de merit cultural; modalitatea recomandării și obținerii recompenselor de merit cultural se vor stabili prin regulament, ținându-se seamă de realizările culturale în orice domeniu înfăptuite de învățători.

Recomandările vor fi făcute de organele de inspecție ale ministerului instrucțiunii sau ale oricărui minister, înaintea unei comisii de pedagogi și sociologi aleși de Academia Română, de universități și de Oficiul național al cooperăției.

Drepturile materiale ce decurg din gradațiile de merit cultural sunt echivalente cu acelea prevăzute în legea înpățământului primar din Iulie 1924 pentru gradele definitiv, gradul II și gradul I.

Drepturile câștigate de actualii membri ai corpului didactic primar se păstrează;

c) În cazuri excepționale învățătorii suplinitori se pot recruta dintre absolvenții liceelor licențiații în litere sau științe și normaliștii fără drept de numire ca titulari.

După trei ani de funcționare învățătorii titulari care n'au avut nici o pedeapsă primesc în mod automat salariu de învățător definitiv, conform legii din 1924.

Recrutarea învățătorilor titulari din învățători ajutori cu 4 clase secundare sau absolvenții de liceu, prevăzută de legea din Iulie 1924, precum și dintre absolvenții seminariști se aprobă cu excepțiunea școlilor din regiunea eteroglotă, unde preoții absolvenți de seminar cu 8 clase cu practică pedagogică și examen de capacitate la școlile normale, pot funcționa și ca învățători.

Art. 142 din aceeaș lege se modifică după cum urmează:

Cuvintele „Răsplata Muncii pentru învățământ” se înlocuiesc prin cuvintele: „Medalia pentru învățământ”.

Art. II. — Orice dispozițiuni contrare acestei legi sunt și rămân abrogate.

Cărți și reviste.

Metode pentru studiul individualității, de I. C. Petrescu

Domnul I. C. Petrescu are mare dreptate când spune că „Sistemul educativ va trebui, în primul rând, să descopere, în lumina necesităților sociale, pe tinerii apti pentru multiplele ei funcțiuni“. Datoria educatorului conștiincios este să-și examineze elevul, să-l cunoască, urmând chemarea lui Rousseau, care răsună mai cu tărie astăzi, datorită experiențelor și rezultatelor obținute prin această cunoaștere amănunțită și precisă a individualității. În această lucrare, educatorul de astăzi și cel de mâine, are un auxiliar prețios.

După ce amintește, studiind în treacăt, metodele empirice, bazate pe observarea expresiilor corporale, care sunt: frenologia sau craniologia, chiromantia sau ghicitul în palmă, fizionomia pe care o profesează și educatorii, mai mult sau mai puțin și grafologia, care deși nesigură, este prețioasă pentru cei ce studiază temele scrise, — autorul trece la metodele științifice, metode sigure care pot fi utilizate cu ușurință în școlile primare și secundare.

Din punctul de vedere al clasificării, împarte aceste metode în: experimentale, asupra cărora insistă mult și de observare, dintre care amintim anchete și fișele individuale. Mai tratează aparte, despre metoda statisticilor.

Aparatele experimentale pe care le clasează în: a) producătoare de excitații, b) de înregistrare, c) cronograful și tot felul de instrumente practice ușor de procurat, sunt descrise în amănunțime. Interesante sunt anumite tablouri rezultate din experimentarea unor psihologi, care dovedesc că nu se înșela cei vechi când spuneau: „Mens sana, in corpore sano“.

Simțurile, mijloace de relație psiho-fizică, vor fi cu folos examinate: iar fiindcă dezvoltarea sufletească este în strânsă legătură cu sistemul nervos, se impune dela sine, cunoașterea acestuia. Slăbirea sistemului nervos, are ca efect somnul neregulat, de unde, pentru evitarea acestei slăbiri, se cere raționalizarea muncii școlare.

Metoda testelor, introdusă și la noi, este foarte bine expusă, studiată și ilustrată cu nenumărate exemple. Aceste teste sunt utilizabile, fie pentru studierea individualității pe funcțiuni sufletești izolate ca: inteligența, imaginația, memoria; fie pe complexul acestora, prin care se permite o ierarhizare după aptitudini a indivizilor.

Arătând teoriile privitoare la inteligență, care după Ebbinghaus ar fi funcția de combinație; după psihiatrii ar fi însăși memoria; după Sperman-

geuer ea constă din corelația tuturor funcțiilor parțiale, iar după Binnet și Stern, inteligența e capacitatea generală a unui individ de a se adapta la cerințe, — d. Petrescu spune că ultima teorie e cea mai acceptabilă.

După calitatea ei, inteligența este de mai multe feluri ca: teoretică și practică; subiectivă și obiectivă; analitică și sintetică; receptivă și spontană. După scara metrică de măsurarea inteligenței, s'au întrebuințat altele, asemănătoare, dând aproape aceleași rezultate. Astfel, măsurătorile făcute în Statele Unite în anul 1917, au dat rezultate uimitoare când într'un timp relativ scurt, s'au recrutat 3.500.000 soldați și 18 000 ofițeri. După ce ne lămurește procedeul de examinare prin teste, autorul ne arată condițiile unor teste similare, după Stern, și încheie cu obiecțiile aduse acestor mijloace de examinare. Anume, se obiectează că la studierea prin teste se ține seama numai de funcțiuni intelectuale și se desconsideră factorii externi, care adesea sunt determinanți, în determinarea acțiunii.

Metoda statistecelor a fost introdusă și în pedagogie și e importantă, pentru redarea clară și concisă a rezultatelor obținute fie prin observare, fie prin experimentare. Se poate studia de exemplu, creșterea și greutatea, pe măsură, imaginația și puterea de muncă și se redau rezultatele în anumite tabele.

Una dintre cele mai impresionante, este metoda anchetelor, din care se dau mai multe exemple, pe care educatorul le poate întrebuința la nevoie. E avantajoasă, dar trebuie făcută cu atenție și necesită alte mijloace prin cari verificăm răspunsurile copiilor.

Fișele individuale sunt un fel de carnete, sau broșuri cu întrebări referitoare la funcțiunile sufletești, care trebuie completate, după metodele înșiruite până aici. Sunt importante căci ajută pe educator, dându-i indicațiuni și întrebări care nu cer decât un răspuns laconic, de „nu“ sau „da“.

Prin aceste „metode pentru studiul individualității“, expuse într'un mod interesant, d-l Petrescu a grăbit și a scurtat drumul spre școala activă, care cere în primul rând, cunoașterea sufletului copiilor.

Toma.

I N F O R M A Ț I U N I.

Examenale de capacitate ale normaliştilor. Pentru prima dată, anul acesta, examenul de capacitate al normaliştilor va fi dat de seria absolvenților cu șapte clase normale. Examenul se va ține la 5 Iunie, și în data de absolvенții anului în curs, se vor mai prezenta și următorii:

1. Normalişții absolvenți a șase clase, cari au căzut odată sau de două ori la examenalele anterioare.

2. Învățătorii ajutoți, cari întrunesc condițiile legale, chiar dacă au fost numiți în învățământ, sau au căzut la unul sau două examene anterioare.

3. Prin excepție ministerul aprobă să se prezinte la acest examen normalişti respinși de trei ori la examenul de capacitate.

după: „Dreptate”

☐ **Controlul învățământului Primar.** Ministerul instrucțiunii a pus în executare nouă distribuție a circumscripțiilor școlare de control pentru învățământul primar:

Serviciul de învățământ local Timișoara.

Lazăr Anțilă la Timiș-Torontal și Caraș; *I. Cioată* la Severin, Anul Bihor.

Inspectori generali:

P. Cumpănici pentru Moldova, Bucovina și Basarabia; *Gh. Sima* pentru Muntenia și Dobrogea; *I. G. Nicolaescu* pentru Oltenia și Banat; *Gh. Tulbure* pentru Ardeal.

☐ **Baze noi pentru învățământul normal.** La Cameră s-a pus din inițiativă parlamentară următorul proiect de lege:

Art. 1. — Art. 200, 202 și 213 din legea pentru învățământul primar și normal-primar din 26 Iulie 1924 se modifică precum urmează:

Art. 200. — Durata cursurilor școalelor normale este de 4 ani, cari pe lângă complectarea culturii generale căpătate în gimnazii se va acorda o deosebită atenție pregătirii profesionale, ținându-se seama că învățătorii eșii din școala normală să poată preda cu succes, pe lângă învățământul teoretic și îndeplinirile practice utile, prevăzute în ultimii 3 ani din programa școlii primare și să desfășoare în comuna sa, toate formele de activitate, culturală, practică, socială și economică pe care le reclamă dezvoltarea vieții unei comune.

În prima clasă a școalelor normale, se vor primi, absolvenții de gimnaziu, în urma unui examen depus la fiecare școală normală în conformitate cu dispozițiile regulamentare.

Ministerul va putea păstra unora din școalele normale existente ca școli locale proprii încăpătoare și cu local propriu pentru școala de aplicare numai cu titlul de experiență, organizarea actuală pe 7 clase, elevii rămânându-i după normele existente dintre absolvenții școalelor primare.

Pe lângă fiecare școală normală va funcționa câte o școală primară de aplicație cu conducere pedagogică și administrativă proprie ca și școalele primare ordinare având ca și acestea circumscripție școlară deosebită și întreținerea din partea comunei, afară de salariile corpului didactic care sunt plătite de stat.

Școalele primare de aplicație pot fi controlate de minister prin toate organele sale de control, atâră de revizorii și subrevizorii școlari.

Profesorul de pedagogie al școlii normale, este de drept director al școlii de aplicație și în această calitate el se bucură de toate drepturile directorilor de școli primare.

Profesorul de pedagogie poate fi, în același timp, și directorul școlii normale.

Art 213, se modifică astfel:

Învățătorii școalelor de aplicație se vor recruta prin concurs ținut la fiecare școală normală dintre absolvenții școalelor normale, cari vor fi funcționați în învățământ, cel puțin 3 ani de zile și vor fi detașați de minister în caz de reușită.

Ei vor funcționa la școala de aplicație 3 ani de zile, vor primi salariul de învățător înaintat la gr. II. Dacă nu vor fi căsătoriți, vor avea locuință în localul școalei de aplicație. Unul din ei, sau cu rândul, va fi secretarul școalei de aplicație.

La sfârșitul fiecărui an școlar, directorul școalei de aplicație poate cere ministerului înlocuirea învățătorilor, cari nu corespund comandării directorului acestei școale.

După 3 ani de funcționare la școala de aplicație, în baza recomandării directorului a acestei școale și în urma unei inspecții speciale, făcute de inspectorul general, ei vor fi asimilați cu învățătorii înaintați la gr. I și chemați a-și alege locuri în învățământ.

Cei cari nu vor fi recomandați a fi înaintați învățători la gr. I. sau cari au plecat, ori au fost înlocuiți mai înainte de împlinirea termenului de 3 ani, trec în învățământ cu gradul ce au avut în momentul numirii la școala de aplicație.

Cei cari sunt excepțional de capabili pot rămâne în școala de aplicație și după împlinirea stagiului de 3 ani, dacă consimt și dacă sunt ceruți ministerului de către directorul școalei.

COMUNICĂRI OFICIALE.

COPIE

Ministerul Instrucțiunii Publice Direcțiunea Învățământului Primar No. din 23 Noemvrie 1931. Deciziune. Noi, Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii Publice al Cultelor, Având în vedere dispozițiunile Art. VIII din legea pentru modificarea unor dispozițiuni din Legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor, din 1 Iulie 1930, și Art. 127 din legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor Decidem, Art. 1. Se numesc subrevizori școlari de control cu titlul provizoriu, pe ziua de 1 Decemvrie 1931, următorii învățători reușiți la concursul de subrevizori școlari pentru județele: jud. Arad, Sava Bărbătescu, media 8,33. Art. II și ultimul. Domnul Consilier al Inv. Primar va aduce la îndeplinire dispozițiunile prezentei deciziuni. Dată la 23 Noemvrie 1931, pt. Ministru ss. Nae Popescu.

Extras din Procesul verbal al Cercului Cultural Arad, dresat la 20 Decembrie 1931.

1. Ședința intimă se deschide la ora 9 dimineața. Prezidează dl P. Lupaș, directorul școlii No. 14 din Arad. Asistă și dl Sava Bărbătescu, subrevizorul școlar al județului.

Domnul Președinte, în cuvântarea introductivă, salută pe dl Sava Bărbătescu ca nou venit în fruntea școalelor din județul Arad și prezenta mijlocul învățătorilor cercului.

Dl Sava Bărbătescu, cerând cuvântul, face următoarele declarațiuni-program: „Domnul Prim Ministru și Ministru al Instrucțiunii publice al cătelor și al artelor a împlinit anul acesta, și prin lege și prin punerea în aplică, un mare deziderat al învățătorimii românești — *recrutarea organelor de îndrumare și control prin concurs*. Prezentându-mă și eu la acest concurs ținut în Septembrie trecut la Universitatea din București și reușind să obțin medie de admitere, sorțul — nu alegerea — m'a rânduit județului Arad.

Pășind pe această ultimă treaptă pe care se mai poate urca în ierarhia școlară un învățător, vă declar azi solemn aci că voi munci cu aceeași dragoste și râvnă cu cari am servit în școală timp de douăzeci și trei de ani.

Voiu sprijini școala primară arădană, ca să devină mai atrăgătoare pentru copiii din acest ținut; în locul școlii de vorbe, voiu prelua și să mulă o *școală primară activă* bazată pe *cunoașterea individualității* și dezvoltarea *activității proprii* a școlarilor, pe *dezvoltarea unei activități practice* și pe *intuiția în muzeul școlar* și în *lumea înconjurătoare* școlii.

Consecvent cu spiritul de înțelegere și bună vecinătate al poporului românesc față de popoarele cu cari a conveștit pe acest pământ românesc voiu veghea ca învățătorii minoritari din acest județ să aibă toată libertatea să învețe pe copiii minorităților *limba lor maternă*. Voiu priveghia însă ca și învățarea *limbii statului românesc* să nu fie nesocotită și ca în sufletul tuturor școlarilor ce cresc pe pământul românesc să *încolțească* în școala primară *iubirea* pentru patria noastră a tuturor — *patria română*.

Voiu căuta, atât cât această chestiune depinde de mine, ca salariile învățătorilor să fie plătite la vreme.

Rog pe toți colegii învățători din acest colț de țară să mă sprijinească în activitatea mea, ce va fi călăuzită numai de dorul de a ridica cât mai mult școala primară arădană.

Min. Instr. Dir. învă. primar Nr. 22387 | 932. Dacă Camera de agricultură din județ a organizat pentru săteni, cursuri speciale relative la cultura sistematică a porumbului, Ministerul aprobă, că aceste cursuri însoțite de proiecții, să se țină în localul școalei în zilele ce vor fi fixate de cameră și la care pot lua parte pe lângă săteni și elevii cl. IV și cursul complementar mai ales, în mod obligator.

Min. Instr. Dir. învă. primar Nr. 22402 | 932. Ministerul de agricultură și Domenii a dat ordin școalelor de horticultură, agricultură și viticultură de toate gradele, să organizeze cursuri practice de pomicultură și în primul rând de alioarea pomilor. Învățătorii, cari doresc să-și sporească cunoștințele tehnice, pe lângă aceste școli practice ale Min. de agr., în epocile de lucru, pot obține scurte concedii. Și totodată cursurile complementare învecinate, să lucreze acolo la date ce se pot fixa prin înțelegerea directorilor școlilor.

Min. Instr. Dir. învă. primar Nr. 22401 | 932. Școlile primare din județ sunt obligate, să conlucreze cu serviciile agricole județene la stârpirea omlilor. Cu deosebire cl. IV primară și cursul complementar, vor fi obligate la aceste lucrări. Iar învățătorii, cari vor lua asemenea inițiative, vor fi noși în statul personal și li se vor aduce mulțumiri pe cale publică. Este cazul să aducem laude învă. Gh. Rădășanu, com. Bogata, care anul trecut a luat preins a asemenea muncă cu folos în localitate.

* * *

Direcțiunea șc. Normale de învăț. Craiova, pune sub tipar un anuar comemorativ, care va cuprinde: Istoricul școalei. Numele profesorilor și directorilor dela 1870, până în prezent. Sărbătorirea D-lor profesori Șt. Velovan și G. Fotino. Numele tutulor absolvenților dela 1870 până în prezent. Comemorarea a 60 ani dela înființarea ei, etc.

Absolvenții școalei și doritorii acestui anuar, de-al aveà, se pot adresa printr'o c. p. Direcț. șc. Normale, Craiova, până la 1 Mai 1932. Anuarul costă 75 lei.

. . .

Transferări.

Învățătorii, cari doresc transferarea, vor arăta în cererile de transferamăloarele date:

1. Numele și pronumele învățătorului.
2. Data numirii în învățământ.
3. Gradul și vechimea gradului.
4. Motivul transferării.
5. Postul, comuna unde este fitular.
6. Numărul stat. personal și semnătura candidatului.

. . .

Ex. de definitivat.

Minist. cu ord. No. 20047 din 16. II. 1932, aduce la cunoștință, examenul de def. ce urmă. să se țină la 1 Apr. 1932 s'a amânat pe 1 Oct. 1932.

. . .

Material didactic.

Casa școalelor, cu ord. No. 1948 din 23 Ian. 1932. pune în vedere direcțiunilor școlare, să nu mai trimită cereri de material sau bibliotecă școlare, ne mai dispunând de sume pentru transportul coletelor. Totuși, va da acest material sau bibliotecă, pentru școalele, cari vor trimite cu dragăie în regulă pe cineva din localitate, care vine cu alte treburi în capitală.

. . .

Asociația învăț. Făgărași.

Dorind a ridica un mic sanatoriu și casă de odihnă pentru învățăminte (indiferent din care parte a țării ar fi) roagă pe colegi și toți oamenii de bine să contribuie cu o sumă oarecare. Suma se va trimite pe adresa Dl. Galecteon Stelea învăț. la șc. prim. urbană de stat din Făgărași, până la 1 Aprilie 1932.

. . .

Casa școalelor și Cult. poporului București.

Dorind intensificarea activității de culturalizare a maselor populare, Casa șc. are nevoie de materiale cari să evidențieze, natura și caracteristica etnică a satului românesc. Pentru aceasta Casa școalelor cu Nr. 59961 din 21 Dec. 1931, roagă pe D-nii învățători și bunii români, să strângă, din 4—5 centre sau pe regiuni, material (mostre) de tot felul: țesături de in, de cânepă, borangic, de lână, executate în răsboaiele primitive de sătence, precum și torsături în diferite grosimi și calitate. Numirea mostrelor să nu fie mai mare de 15-20 cm. purtând o etichetă cu numele sătenției, a satului, iar colecția întreagă cu numele învăț. sau persoanei care le-a colecționat. Facem apel la toți colegii să trimită astfel de mostre Casei școalelor, provocându-se la Nr. ordinului.

Domnii colegi, numiți cu titlul provizor pe 1 Sept. 1931 în acest învățăminte se invită a dovedi cu act dela revizorate din județele pe unde au funcționat, că li s'au făcut reținerea $\frac{1}{4}$ din salariul lunar reținere pentru fondul pensii, căci în caz contrariu le vom face noi aceste rețineri în sal. pe Marlie a. c.

* * *

Către comitetele școlare urbane și rural.

Minist. Instrucțiunii Casa Școalelor cu ord. Nr. 5228 din 10 Februarie 1932 pune în vedere următoarea:

DECIZIUNE

Noi Ministru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii al Cultelor și Artelor.

Având în vedere că legea pentru organizarea și funcționarea acestui Minister prevede în art. 186 punctul 4 ca să se repartizeze tuturor comitetelor școlare din comună fie de stat fie particulare cotele prevăzute în bugetele comunale.

Considerând că atât școalelor de stat cât și cele confesionale își pot îndeplini misiunea lor cu rezultate culturale și patriotice convergente.

DECIDEM:

Art. 1. Cota de 14% din veniturile comunale, pe care comunele sunt obligate în baza art. 13 din legea comitetelor școlare să o acorde comitetelor școlare din comunele rurale, se va repartiza de aceste comitete tuturor școalelor primare de stat sau confesionale din comună după nevoile fiecărei școle.

Art. 2. Comitetul școlar comunal va fi completat pentru repartizarea cotei de 14% cu *directorii școalelor primare de stat și confesionale*.

Art. 3. și cel din urmă Domnul Director General al Casei Școalelor și al Culturii Poporului este însărcinat cu aducerea la îndeplinirea a Deciziei de față. Dată azi 3 Februarie 1932. Ministru, (ss) N. N. Iorga. No. 5238.

Înștiințare

Subrezoratorul școlar Arad, pune în vedere D-lor Directori și Diriginți de școale prim. că On. Inspectorat școlar Timișoara, anulează încredințarea D-lui Negru Pavel din Crocna de a predă studiul religiei elevilor baptiști. Tot odată se anulează toate încredințările de a predă studiul religiei elevilor baptiști, tuturor aceloră, cari sunt vizate și de noi. În conformitate cu art. 105 din Regulament, numai acele persoane vor putea predă studiul religiei, elevilor baptiști în școalele primare de stat, cari au autorizație eliberată de Minister.